Ն.՝ 4447 1880 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 4 ԲԻՆՁԵՆՊԻՀ — ԵՒԿԻՐԱՒ ՊԻՐԻՆՃԻ ՍԷ — ԱԼԱՖՐԱՆԿԱ. ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 16 ԲԻՆՁԵՆՊԻՀ Ն. 4417

ՏԻԱԹԼԱՐ

Իսթանպոլ իչի՝
Պիր սէնէ մէճիտիյէ 10
» »
Ալթը այ 5
Իկի » » 2 1/2
Պիր նիւսխէ 40 փարա մէճիտի

Թաշրաւար իչին
Պիր սէնէ, մէճիտիյէ 10
Ալթը այ » » 6
Բոլթա իւճրէթի պիզէ այրա տիր

Անանուտի Լրագրատար

ՄԻՆԱՏԻՒ ԼՐԱԳԻՐԱՍ

ՇԷՎՎԱԼ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԹՎԱԿԱՆԻ 1297 — ԻԼՈՒԼ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԹՎԱԿԱՆԻ 1299

ԻԼԱՆԼԱՐ

Պիրինճի տէֆա իչին սաթը 3 ղ.
Իքինճի » » » 2 ղ.
Իւչիւնճիւ » » » 1 ղ.

Իրանսբրսանա գոնուլմասան իլանաթ ու իլիթարաթն սաթը 5 ղ.

Մէնէճէրապար Կ. Պ. Փանոսեան խանին Եաղարը

Իսթանպոլտա, Գալաթատա Բէնկ էնպիհ-պազարճնտա Իրսի խանընատ Ն. 41։

(Ագամա Հաւոս)

Տիւն սապահտան պէրի տիր, Ա. ժամա Հաւաս խտարէսինէ կէօնտէ. բիլէն բօլթիգաճա թէլէկրաֆնամէլերտէն հիչ պիրի, մէգքիւբ ի. տարէեէ վէրիլմէմիշ տիր։

Պէյօղլու, 16 սեպտ. 1880

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

Տիւնքի կիւն հէյեթի վիւքէյլի ֆիխամ հազարաթը Եբլոբզ ուէրայը ալիսնտէ ադաբ մէճլիս իյէմիշ օլուգլարընտան, պաշ վէքիլ բաշա հազրէթլէրի մագամլարընա կէլէմէմիշլէր տիր։

Իշ պու մէճլիստէ, բիւթպէյի պալէա վէ ուլաեը հայիզ խայլի բիճալը տէվլէթ տախի հազբը պուլունմուշ օլտուղունտան, տիւնքի կիւն Պապը Ալի վէ տէվլայիրի սայիթ բուէսատ վէ մէմուրլիյնի տախի մագամլարընա կէլէմէմիշլէր տիր։

Մէգքիւբ մէճլիստէ Դարատաղ մէոէլէսի մէվզուի պահս վէ միւղաքէրէ օլուգ, Վադթըն բիվանէթինէ կէօրէ, Պապը Ալի, Տուլչինսնուն գաթիէն թէրքինի, հուտուտու ճէոխտէնին գաթիէն թայէին օլունմասընա, վէ օլ պատատէ իլէրուտէ պիր գարբըՀԷՎԷԴ չԷգարմանաճագ սուրէթտէ թախթիթի արազի խալմէսինէ թաալլուդ էյլէօր իմիշ։

Պապը Ալիտէն տէվլէթլէրէ կէօնտէրիլէճէկինի եազըղըմըզ նօթանրն միւսվէտտէսի, տիւնքի մէճլիստէ թէտգիգ օլունմուշ օրմագ կէրէք տիր։

Նիմայիշի պահրիեէ տայիր մանիմաթը բէսմիեէ օրմաեբզ, տօնանմանըն Բակիզատա տուրմագտա, վէ ամիրալ Սէյֆուլլուն տէվլէթինտէն թալիմաթ պէքլէմէքտէ օլուղու մալիմ իսէ տէ, Պապը Ալինին պու խուսուստա ճիտտէն սարֆը մէսայի իթմէքտէ խուսկի տէվլէթլէրճէ մուսատտաղ պուլունտուղու ճիհէթլէ, տանանմա նիմայիշինտէ իսթիճալ կէօսթէրիլմէէճէկի մէմուլ խուսկի, եինէ մէգքիւբ զաղէթանըն բիվաեաթընտան տիր։

Տէվլէթլէր ճանիպինտէն նիմայիշ իչին իսրար կէօթէրիլիր իսէ, նէ եարբըմագ իգթիզա խտէճէկի մատտէսինին տախի, տիւնքի մէճլիստէ մէգքի թէզէքքիւրէ գօնուլմուշ օրմասը դանն օլունմագտա տիր։

—Խարիճիեէ նաղբրը Ապիսին բաշա հազրէթլէրի էվվէլսի կիւն մապէյնի հիմաեաունա պիլ ադիմէ, իթթիֆաթը Սէնկյէեէ մաղհար օլմուշ տուր։

—Մալիյէ նէզարէթի միւշավիրինի խբոմէթլէրէ Արմանիատան ճէրպ օլունմուշ օյան Մ. Վէթէնտօրֆ, մէսքիւքեաթը Օսմանիէենին խլատը հագգընտա, զաթը հազրէթի Բաթիշահիեէ էթրաֆը պիր լայիհա թագտիմ իթմիշ տիր։

—Տուլչինօ էհալիյի Միւսլիմէնի Դարատաղա թէպլիմ օլունմագտան իսէ, Իթալիա թէպանէթինէ կիրէճէքլէրինի, վէ շիմտիտէն Իթալեա պանտէրասը քէշիտ իտէճէքլէրինի իրան էյլէտիլլերի, տիւնքի կիւն չԷգան շայեաբարտան իսէ տէ, Վադբի զաղէթասը պու շայեանընն ասլ ու էսասը օրմատըղընը պէեան իտիեօր։

—Շարգի Ռումէլի միլիս ասքէրի գօմանտանը Բաշխա բաշա հազրէթլէրի, տախիլի վիլաեէթտէ տէվրէ ՀԷԳՄԷՀ օրմաղլէ, Պուրկաս թաբիգիյէ Ցէրասատատէթէ կէլէճէք իմիշ։

—Ամուրը խարիճիեէ մէրբ պէնէ սաղբրլարը, տիւնքի կիւն Ինկիլիզ ոէֆիրի Մ. Կօչէնէ վիղիթա վիրմիշլէր տիր։

—Պապը Ալի, Տուլչինսնուն թէրքինտէն սարֆը նազար իլէ, գօնթ Գօրթի վէսթաթը.յա եարբյան մուդավէլէյի մալիմէնին իճրասը սուրէթինէ բիւճու իթտիկի, տիւն ադշամ շայի օրմուշ իսէ տէ, օլ պատատէ մալիմաթը ըէսմիեէ ալընամամըշ տըր։

—Բուսումթ էմանէթի մէմուրլարընտան վէ ադամը զապիթանը.յա խիւլէֆասընտան վագթ ու զէմանը.յա մէմուրիեէթլէրի պաշընա պուլունմաեանլարընն մուշլարընտան գաթթ օլունուպ, պունտան թօբրանան մէպպիղ, էմանէթի միւշարիէ յհա ադամընա տէվամ վէ իպրաղը սայ ու զայրէթ իյլէեէն միւլազիմլէրէ իչ սընը.ֆ իթիպարը.յա թագսիմ վէ թէվզի գէլընաբզը իշիտիրմէշ տիր։

—Բուսումը սիթթէ միւրթէբիպի Ֆէթհի պէյ իլէ Մ. Խրիսօֆոն հադգընտա մուվադ գաթէն գալեապենտիք վէ ալթը սէնէ միւտատթէլ մէթրուսայյէթ ճէզալարը թէրթիպ օլունաճաղը Վադբիտտա մուհարրէր տիր։

—Մըսրը Հալիմ բաշա հազրէթլէրինին մախտումը ալիէրի Սալիտ վէ Ապպաս պէյլէր հազարաթը, Էվրոբա մէքթէպլէրինէ տէվամ իթմէք իւզրէ, տիւնքի կիւն Ֆրանսըզ բօսթա վաբօրույա Տէրիսատատէթէն հարէքէթ էյլէմիշլէր տիր։

—Ումուրը մալիյէճէ զիքր ու իշար օլունմասա չատէսթէ հիչ պիր շէյ եօգ տուր։ Սիւպհի բաշա հազրէթլէրի մալիյէ նէզարէթինտէ պագի տիրլէր, վէ միշարիէ յհին թէնսիգաթ ճիհէթինճէ օյան էֆքարը ֆիլիլենէսինտէն խաղինճէ բէք չօգ մուհասէնաթ կէօրիւլտիւքճէ, միշարիէ յհ հազրէթլէրինին մէգքիւբ մէմուրիեէթտէ գաբաճաղլարը իւմիա օլունուր։

Վարիսաթ, մէմուլ օլունտուղունտան զիեատէ մէմնուն օլունաճագ սուրէթտէ խթիհսալ օլունմագտա տըր, վէ էկէրչի իտարէճէ վէ ասքէրիճէ խիլէն ֆէվգէլատէ մէսարիֆաթ, խաղինէ.յի մալիյէ.յի պիւսպիթիլն պօշալթմագ տէրէճէսինտէ օրմասա իսի, մէմլէքէթ քէնտի պիւտճէսինին մուվազէնէ պուլմուշ օլտուղունու կէօրիւր իսի։ Վարիսաթ, քէնտի լատթիբլի օլտուղու իսպաթլարընը, պիլճիմլէ չիւպէլէրտէ կէօսթէրմէքտէ տիր, վէ տէվլէթին մալիյէսինի իսրահ իթմէք, վէ տէվլէթի էտայի տէյնի միւգթէտիր պիր հալէ գօյմագ, վէ ասհապը թահվիլտիճին ալաճագլարընը թէէսիսէ էյլէմէք իչին, լաեբզլը պիր ուսուլը իտարէ իլէ ասայիշին իեատէսի, վէ մէգքիւբ իտարէյի գուլլանմագ իւզրէ նամուզու ատէմլէր լազըմ տըր։

(Մէոէնճը)

—Տէրիսատատէթ թուլումպաճը ալայը մուտլիմի գօնթ Զէչէնեէինին Մաճարիսթանատան ավաէթ իտէլի, ալայը մէզքիւրուն իքամա վէ խալահընա պիր գաթ տահա զիեատէ չալըշըպզը, վէ ֆագաթ հարիպ զուհուրինտէ, հէնուզ տալթա գուլէսինտէն իշարէթ օլունմագ ատէթի պագի օլուպ, պունտան թօբրանան մէպպիղ, էմանէթի միւշարիէ յհա ադամընա տէվամ վէ իպրաղը սայ ու զայրէթ իյլէեէն միւլազիմլէրէ իչ սընը.ֆ իթիպարը.յա թագսիմ վէ թէվզի գէլընաբզը իշիտիրմէշ տիր։

—Բուսումը սիթթէ միւրթէբիպի Ֆէթհի պէյ իլէ Մ. Խրիսօֆոն հադգընտա մուվադ գաթէն գալեապենտիք վէ ալթը սէնէ միւտատթէլ մէթրուսայյէթ ճէզալարը թէրթիպ օլունաճաղը Վադբիտտա մուհարրէր տիր։

—Մըսրը Հալիմ բաշա հազրէթլէրինին մախտումը ալիէրի Սալիտ վէ Ապպաս պէյլէր հազարաթը, Էվրոբա մէքթէպլէրինէ տէվամ իթմէք իւզրէ, տիւնքի կիւն Ֆրանսըզ բօսթա վաբօրույա Տէրիսատատէթէն հարէքէթ էյլէմիշլէր տիր։

—Թէլէկրաֆ նէզարէթի պէհիյէսի, պու քէրրէ Թարապլուսը Ղարպատա պիր թէլէկրաֆ մէրքէզի քիշատ էյլէեէճէք իմիշ։

—Թունա միխէլիթ գօմիսիոնու միւնասէպէթիյլէ, Ավսթրիա վէ Բուսանիա պէյնտէ իմթիլաֆ զուհուր իթմէսի միհթէմէլ օլտուղունու, Դօրէսբօնտան Բօլթիգ զաղէթասը եազըեօր։

—Գուտսը Շէրիֆ մէպուսու Եուսուֆ Զիա էֆէնտի, Վիէննատան Տէրիսատատէթէ կէլմիշ, վէ պու կիւնլէրտէ Գուտսը Շէրիֆէ ազիմէթ էյլէմէք իւզրէ պուլունմուշ տուր։

—Իսթիլաս թէօհմէթիյլէ միւթթէհիմ օլտուգլարը թէպէ.յիւնէ.տէն Իզմիր հիւքիւմէթինտէն իքի նէֆէր սանաբգեքարը, մէմուրիեէթլէրինտէն չԷգարբարբգարը զաղէթալարտա օգունմուշ տուր։

—Թէպասյի Եունանիեէտէն օլուպ, Տէրիսատատէթ վէ Պիւքրէշտ պուլունան քէսանտէն սիլրի ասքէրիեէ տախիլ օլտուգլարը հալտ, մէմլէքէթլէրինէ ավտէթ իչին մէսարիֆաթը սէֆիեէլէրինի թէտարիքատէն ճիշ օրանդարտա եօլ խարճլարը վէրիլմէսի հագգընտա, մէզքիւր իքի շէհիրտէ պուլունան Եունան դօնսօլոսարընա հիւքիւմէթի մաթպուսալարը թարաֆընտան էմր վէրիլմիշ օլտուղունու Լա Թիւրքի եազըեօր։

—Արնավուտ միլէթպէրանընտան Հասան վէ Էսատ բաշալար, բիւթպէյի միրի միրանիեէ թէրֆի գըլընմըշլար տըր։

—Հապսխանէ.յի ուսուսիտէ մէվգուֆ պուլունան գաթիլլերտէն, հապսխանէտէ ֆէսատ չԷգարմանա ճիւրաթ իտէնլէրտէն պէշ օն գատարը, միւտատթի մէվգուֆիեէթլերինի օրատտա իքամալ իթմէք իւզրէ, ախնքի կիւն Թարապլուսը Շամա կէօնտէրիլմիշլէր տիր։

—Էվվէլքի կիւն, Իսթանպոլտա Միւնպիլլիս խանատա պիրինին օտուրնա խըբսըզլար կիրէրէք, դացագաթ իթմիշլէր խէ տէ, պիր գաշրնին թութուլուպ, թահթը խթիթիթագա ալընարգարը իշիտիրմիշտիր։

—Վօսիգա Ցայթունկ նամ Ալմանեա զաղէթասը, Սօֆիատա վէ Պիւքրէշտ պուլունան բրէնգերին Ալման օլտուգլարընը, վէ տէվլէթի Ավսթրիէնին տախի Ալման մէմուրլար խթիխատամ իթտիկինի պէեան իլէ. Շարգտա Ալմանեա տէվլէթի մէնաֆիլինին տայիրէսի թէվսի իթտիկինի պէեան իթմէքլէ, Բուսիանընն միրիվվինճի էֆքարը օյան Նօր զաղէթասը, պու ֆրգրաեը պիր էհէմմիեէթի մանասուսէ իլէ նագլ իտէրէք, Էնտէբէնտան Բուսէնամ Պիւքրէշ զաղէթասընընն շումիւթալաասընը տախի իրավէյի մագալ խսիեօր. «Բրէնս Պիսմարգին Շարգտա բէհսէրլէրէ լիզումի վար իսէ, պայգա եէրտէ ատրասընն։ Զիրա Բուսանիատա գատանընը էտասի մուճիպինճէ, բրէնս իլէ էհալի միւսաֆի տիր։»

—Էյրիպօղ աչբլարընտա գազանէն ամէշ ալբզ, պիր չօգ եէրլէրի միւհիթրէք օլտուգտան սոնրա գարթարբըմըշ օյան Ֆրէսնինէ գամբանեասընա մէնուզ Էվրոբա նամ վաբօր, էվվէլքի կիւն Տէրիսատատէթ լիմանընա վասըլ օրմուշ տուր։

—Պու սապահ, Ալթընճը տայիրէ գօնաղը եազընլարընտա բաբէլճիլիք իթմէքտէ օյան պիր գումրանա իւզրինէ պաղթէթէն զապրթա հիւճում իթմիշ իսէ տէ, բաբէլճիլրանէն տէօրտիւ ֆիրար իտիպ, իրիսի ախշ ու կիրիֆթ օլունմուշ, վէ Պէյօղլու մէրքէզինէ կէօթիւրիւլմիշլէր տիր։

—Թունուս մէարիֆ նազարը Հիսէյին բաշա, Անատօլու զահթզէտէկեանը մէնֆասթընա օրարագ թէրթիպ իտիլմիշ օյան բիեանգօ պիլէթլէրինտէն 1000 սատտ սամթն ալմըշ տըր։

—Կէչէն կիւն Վօրմոտա գուլլուղու գարշըսընտա էսկի պիր խանէնին իչէսի թարաֆը պիրտէն պիրէ կէօչմիշ՝ իսէ տէ, իչինտէ քիրէր բէնչիրէլէրտէն ֆիրար իտէպիտիքլէրի ճիհէթլէ, նուֆուսճա պիր սագթալը վուգու պուլմամըշ տըր։

—Ղազէթալարտա շու ամիտէքի դարիպ հաբարու օգունմուշ տուր.

Զըգան բազար կիւնիւ, Թօր գաբուլու Խաչիկ նամընտա պիր Հայ գունեումճու տէլալընն գարըսը, պիր վաղըթտան պէրի խասթա օլտուղու հալտէ, իւզէրինէ նիզուլ իսապէթ իթմիշ, վէ թէքմիլ ադրասասը վէ Կվին թապիպի, մէրզումէնին էօլմիշ օլտուղունու թաստիգ իլէ ճէնազէ զիյնէթինէ իպթիտար օլունմուշ, վէ տէթանէն օյան տուր. լար էվտէ օգունուպ, վէ լազըմ կէլէն մէրասիմի բուհանիեէ քիլմէտէ իֆա խիլմիքտէն սոնրա, մէրհումէ մէզարլըզա կէօթիւրիլմիշ, վէ լաբին մէրհումէնին թապուլմու տէրանինտէ զըմբլատանըպ, վէ տէրհալ գաղըպ թապութ իչինտէ օթուրտուղու կէօրիւլմիւքտէ, ումումէն հայրէթ օլունմուշ, վէ հէր քէս ֆիրարէ պաշլամըշ տըր։ Անճագ տահա զիեատէ ճէսարէթլի օյան պաղը քիմանէլէր մէրգումէյի ալբզ, թէքրար խանէսինէ կէօթիւրմիւշ օլտուգլարընտան, տահիա տահա մուտիֆէթիյէ խէտատիսինէ պագրըմագտա տըր, վէ պու թապիպին տիկէրինտէն դիեատէ իհթիեաթ իւզրէ տատրանաճաղը չիւրհէսիզ տիր։»

ՍՕՆ ՀԱՎԱՏԻՍ

Տիւնքի կիւն մապէյնի հիմանեունտա, մէճլիսի ֆէվգէրատէյի վիւքէյա ադա օլունմուշ իքէն, խարիճիյէ նէզարէթի միւսթէշարը Արթին էֆէնտի հազրէթլէրի, վէ մէմալիքի էճնէպիեէ շիֆրաը օլարագ կէօնտէրիլէն թէլէկրաֆլարը տայիրէսի մէմուրլարը, պա թէլէկրաֆ մապէյնի հիմանեունա տատվէթ օլունմուշլար տըր։

Մէգքիւբ մէճլիս, ադշամա գադար իմթիտատա խսիպ, էնտայի միւզաքէրամտա Վէյլի Բիզա բաշա իլէ մուխատէրէ խտրմիշ, վէ տիւէյլի էճնէպիեէ նէզարինտէ պուլունան սիֆէրայի սալթանաթը Սէնկյէեէ ուզուն թէլէկրաֆնամէլէր քէշիտ գէլընմըշ տըր։

ԲԷՍՄԻ

Պիթլիս վէ Մուշ հէվալիսինտէ, Քիւրտլէրէ Զէրքէսլէր թարաֆընտան եօլլար սէտտ վէ պէնտ խիլիպ, զասպ վէ սրգաթի կիպի ույզունսուղուգլարա ճիւրաթ օլունտուղու բիվանէթի օլունմասը իւզէրինէ, քէյֆիեէթի ճանիպի վիլաեէթտէն լեռել խթիլամ, պու քէրրէ կէլէն թէլէկրաֆնամէտէ, օրալարճա սատեյի մէքեարիմիանէյի ճէնազը Բաթիշահիտէ, ասայիշ վէ խթիրահաթ պէր քէմալ օլարագ, եօլլարըն թահթը էմնիյէթ վէ մազպութիեէթտէ, վէ մուհաճիրինին էհալիյի գատիմէ իլէ հիւսնի իմթիզաճ վէ մուաշիրէթտէ պուլունտուղու պէեանիյլէ, բիվանէթի մէզքիւրէ բէտտա վէ թէքզիպ օլունեօր։

Բուսէլի վիլայէթի Նիզամամէ լայիհասը, դէրդ ալթընճը մատէյէ գատար կէչէնքի նիսսխէմիզտէ պէեան օլունմուշ իսի. մէվասը սայիրէնին խիլատասը տախի ամիտէ նագլ օլունուր.

Իւչիւնճիւ ֆասլը վիլաեէթին իտարէյի մէրքէզիյէսինտէն պահս իթմէքտէ տիր։

Դէրդ սէքիզինճի մատտէտէ մէմուրինի վիլայէթին էրքանը, միւսթէշար վէ աէֆթէրատար վէ մէքթուպճու վէ մէարիֆ վէ նաֆիա վէ զիրաաթ վէ թիճարէթ մուտիրլէրի վէ Ժանտարմա միրալայը օլտուղու պէեան օլունմուշ տուր։

49 ունճու մատտէ մուճիպինճէ, մէմուրինի միմմիլէյհիմ, հաքիմ վէ բուէսայի բուհանիյէ վէ մէճլիսի ումումիյի վիլայէթտէն միւնթէխապ սէքիզ ադա, վալինին թահթը բիեաէթիտտէ պուլունան մէճլիսի իտարէյի թէշքիլ իտէճէք տիր։

50 ունճի մատտէ հիւքմունճէ,

մէճլիս, իտարէյի ումուրու տալիյէ-յէ վէ գուվէյի իճրայէյէ այիտ մէսալիհէ միւտախէլէ իտէմէյէճէք տիր. չու գատար քի, վալինին հա-ըէքէթինէ նէզարէթի իթմէք իւզրէ, մէճլիսի իտարէնին տայիրէյի վաղի-ֆէսի թայեին օլունմուշ տուր։

51 ինճի մատտէ մուճիպինճէ, հիւբիւմէթի մէրքէզիյէ թարա-ֆքնատան արզ վէ ինհա օլունան մէ-վատտէ իւշ մահա գատար ճէվապ իթա օլունմատըզը հալտէ, պիֆիլ թասարիգ գելընմիշ ատտ օլունա-ճագ տըր։

52 ինճի մատտէտէ, միսթէշարը վիլայէթին վէզայիֆի թայեին օլու-նուպ, թահրիրի նամուս տախի վէզայիֆի մէզքուրէտէն տիր։

53 ինճիւ մատտէտէ, տէֆթէր-տարին վէզայիֆի թայեին օտուն մուշ տուր. վէզայիֆի մէզքուրէ, վիլայէթին ումուրու մուդիյէսինէ նէ-զարէթատն իպարէթ տիր։

54 ինճիւ մատտէ մուճիպինճէ, տէֆթէրտար հաֆթատա պիր քէր-ըէ իճթիմա իտիպ, վիլայէթին պայրաճ մէէմուրինի մուդիրէսինատէն միւրէքքէպ պուլունան պիր մէճլիսի մուդիրէէ բիրատէթ իտէճէք տիր։

55 ինճի մատտէտէ, տէֆթէրտա-ըին տօղրուտան տօղրուտա մուդիրէ նէզարէթի ճէլիլէսինէ մէտուլ օլ-տուղու պէտան օլունմուշ տուր։

56 ընճը մատտէ, տալիսէ միւ-ֆէթթիշինին վազայիֆինի միպէյ-ենին տիր. տալիսէ միւֆէթթիշի, ի-լամաթըն իճրասընա, վէ հապտխա-նէլէրէ նէզարէթէ վէ սումուրը տա-լիսէ տայիր օլան նիզամաթի վէ գարարնամէլէրին նէչրինէ, վէ մէ-հաքիմի թէֆթիշէ մէէմուր օլա-ճագ տըր։

57 ինճի մատտէտէ, մէքթուպ-ճանանան թայեինի վէզայիֆինէ տա-յիր օլուպ, վէզայիֆի մէզքուրէ վիլայէթ մուհարրիրաթընը գալէմ տմագատան, վէ էվրագ վէ գուսու-տու թանզիմ վէ մուհաֆազատան իպարէթ տիր։

58 ինճի վէ 59 ունճու մատտէլէր. նաֆիա վէ զիրաաթ վէ թիճարէթ միւտիրինին վէզայիֆինէ տայիր օ-ըուպ, միւտիրի միւմիսիլէյհ տախի-լի վիլայէթատ մէհնաֆիի ումումի-եէ այիտ ինշատա նէզարէթէ մէ-զունիեէթի պուլունտուղու հալտէ, տէմիր եօլլար ասֆալտինի թէտգիգ, վէ գանալար ինշա իթտիրիպ, տրա-զնի սուլթատրմագլըզա իթտինա ի-ատէճէք, վէ էպնիեէյի միրիեէ ին-շաաթը.յա, մուհաֆազատընա վէ օր-ման վէ մատէնէ վէ պալըգ ավենա նէզարէթ իտէճէք, վէ ումուրը մէզքուրէեէ տայիր նիզամաթը թանզիմ վէ թագտիմ իյլեեէճէք տիր։

60 ընճը մատտէտէ, մէարիֆի ու-մումիեէ միւտիրինին վէզայիֆի թատատա օլունմուշ տուր։

Վէզայիֆի մէզքուրէ մէքթէպ-լէր ինշատընատա, վէ մէքթէպլէր վէ իմթիհանլար իւզէրինէ իճրայի նէզարէթլէ, շակիրտատէ չէհատէթ-նամէ իթատընատա, վէ ատայիյի նէ-ֆիսիեէնին թէշվիգիյլէ, մէարիֆէ տայիր նիզամաթ լայիհալարընը թանզիմ վէ թագտիմատէն իպարէթ տիր։

61 ինճի վէ 62 ինճի մատտէլէր հիւքմունճէ, վիլայէթ մէճլիսի մէա-րիֆինէ, մէարիֆ միւտիրի ըիասէթ իտէճէք տիր։ Մէարիֆ միւտիրի, վիլայէթ զաղէթասընատա նէշր օ-ըունմադ իւզրէ, վիլայէթին տա-վալը մէարիֆինի միւպէյենին սէնէ-վի պիր լայիհա տախի թանզիմ ի-տէճէք տիր։

63 ինճիւ վէ 64 ինճիւ մատտէ-լէրտէ, էվգաֆ մահլուլաթը վէ վա-սիեէթնամէլէրտէ մագսատ պէէան օլունմաեարագ, ումուրը խայրիեէ իշին վարիեէթ օլունան չէյլէրին, Մէարիֆ նէզարէթի ճէլիլէսինէ ա-յիտ օլտուղու պէէան օլունմուշ տուր։

65 ինճի մատտէտէ, վիլայէթ Ժանտարմա միրալայընին վէզայիֆի-նէ տայիր օլուպ, Ժանտարմատա տայիր օլան ֆասլը մահսուսուն-ատ թայեին օլունաճաղը պէէան օ-լունմուշ տուր։

ՄԻԻԹԷՆԷՎԻՅԷ

Կէչէն բազար իրթէսի կիճէսի, ատաթ տէօրթ բատտէլէրինատ, Պէյ-օղլու միւթէպէր ֆամիլիասընատան պիրինէ մէնսուպ Հ... պէյ, ի-թանպօլատան կէլիր.քէն, Պէյօղլու թէլէկրաֆխանէսինին եանընա մու-վասլէթ իթտի.քատ, պիր էսկի տի-վար.քէօշէսինէ կիզլէնմիշ օլան ի.քի շախս թարաֆընատան իւզէրինէ հիւ-ճումատ օրունմուշ տուր։ Մ.իրի մի-ճումատան չաշըրըպ, քէնտիսինի դայդ իթմէմիշ, վէ հիւճումատ իտէնէրին գամա չէ.քալ.ըէրինի կէօրա.ի.քատ, քէնտիսի տէ բէվոլվերընը չէ.քէրէ.ք, պունլարը եանընա եանաշըրմա-մատա մուվաֆֆազ օլմուշ իսէ տէ, պունլարատան ի.քիսի իլէ ուղրաշաբ-ղը սըրատա, քէնտիսինին հէնուզ կէօրմէմիշ օլտուղու պիր տիկէրի, միւմիսիլէյհէ արգասընատան սօրա իլէ վուրուպ, զայադըլ օլտուղու հալտէ եէրէ սէրմիշ տիր։

Իհթիմալ տիր քի, պիր աեազ բարթըրտըր իւզէրինէ միւֆտիլէր սավուշմամբշ օլայարլար, մէրամ-լարընը իճրա իտէճէք իտիլէր։ Պու աեազ բարթըրտըր իսէ, Թէրէ պա-շը պաղչէսինատէն խանէլէրինէ տվ-տէթ իսէն պիր թագդմ ատէմէր իտիշ։ Պունլար, Հ... պէյի պայ-կին օլտուղու, վէ գան իլէ միւէմ-մա պուլունտուղու հալտէ գալար-ըրպ, իշլէրինատէն պիրիսինին խա-նէսինէ կէօթիւրտիշլէր, վէ օրտատա պիր թապիպին մուտաֆնէթի սէրիա-սը սատէսինատ, աղ վաղըթատա տաղլընը պաշընա կէթիրմիշլէր տիր։ Պէրէքէթ վէրսին քի, միւմիսիլէ-հին եարատը բէ.ք հաֆիֆճէ իտիշ։

Մ.իրի միւմիսիլէյհ, հիւճումատ իտէնէրին նէ չէ.քիլտէ սատէմէր օ-տուղու քէնտիսինէ սիւալ օրուն-տուգատա, պունլարընը քէնտիլէրինի թանըթմամատա չապալամալարընա նազարընը, տատ խըրտըզ օրմատաղ-լարը ճէվապընը վիրմիշ տիր։ Պու-նունլա պէրապէր մերի միւմիսիլէյհ, պունլարընը էր.ա կիճ ճէղարընը-նը քէնտիսի վիրէճէկինի պիլ պէ-էան, հիւքիւմէթէ արզը չի.քատ-եէթ իթմէմէկէ գարար վիրմիշ կի-պի կէօրինմիշ տիր։

Պիր գաչ սատաթ սօնրա, միրի միւմիսիլէյհ քէնտիսինէ կէլէրէ.ք, խանէսինէ ատտէթ իթմիշ տիր։

(Դ...ըէն դ'Օրէան)

Պէրկամա գայմագամընընը էշ-ղբէա թարաֆընատան դաթլ ու թէ-լէֆ իտիլտիկինի եաղմշ իտի.ք։ Պու քէրրէ Իզմիրին էֆթարտալ զա-զէթասընատա կէօրիւլէն թաֆտիրա-թա կէօրէ, միւմիսիլէյհ չիմտի Պէր-կամա գայմագամը օրմատեաղ, պուն-ատան ադամ մէմուրիեէթի մէզ-քուրէտէ պուլունտուղու, վէ պիւ-ղիւ.ք պիր սերվէթէ մալի.ք օրմատ-պէյն էլ նաս սեօյլէնիլմիկի հալտէ, կէչէնատ, Պէրկամա թարիգի իւ-զէրինատ վագը չիֆթլիկինէ կիմ-մէ.ք իւզրէ, իլքի նէֆէր խըզմէթ-քեարը իլէ Մէնէմէնատէն հարէ.քէթ իթմիշ իլքէն, էնայի բահատ գար-չըսընա իլքի քիշի չըգըպ, թիւֆէնք ատթէչկէ միւմանիլէյհի վէ խըզմէթ-քեարլարընատան պիրիսինին էօրիբ-միշէր։ Պատէհու հայտուտար, միւմանիլէյհին տիկէր խըզմէթքեա-ըը իւզէրինէ հիւճումատ պիրլէ, գօշ-լարընը վէ աեագլարընը իր.ի իլէ պաղլատըպ, պիր գուեուեա ատ-մըշար, վէ սօնրա մագթուլ գայ-մագամընն ճէպլէրինի սօեուպ կիմ-միշկէր տիր։ Անճագ գուեուեա ա-թըմշ օլան խըզմէթքեար, իբլէ-ռինի չէօպ, պիր թագրիպ գու-եուատան եարը չըգմշ, վէ Պէր-կամատա էլիպ, վուպուլի հալի նաղլ իթտիր։ Տէրհալ իլքի գա-թիլէրինինզ ու կիրիֆթի իշին, մրդատարբեատֆի ատքէր չըգարբ-ըպ, ճատէրատէն պիրիսի էլատ ի-ատիրմիշ, ն տիկէրիատ ատանընմադ-տա պուլունմուշ տուր։

Բէզալը մէզքիր զաղէթանընը բիվատէթինէ նազարէն, շու արալըգ թիւճճարա իշլէրին կէրմիեէթի ճիհէթիյ, թատճիրլէր Ա.յարն ատ-միր եօր թարաֆընա կիտէճէ.քէ-ըընատէն էշգբա ֆրրգալարը օրա-լարատա չգարմշ, վէ հաթթա իշ նէֆէր իտճիր կէչէնատ պունլարընն ըէնչէսինէ թիշիպ, պիրիսի դաթլ չըրրմշ.ը։ Պու ճինատէթ խատպ-ըի, մահէլլի հիւքիւմաթը թարա-ֆընատան տուեուլատագտա, տերհալ մէճուտ օրան դուվվէթլէրինի պուն-լարընն թատգիպինէ սէվգ իթմիշլեր-անճագ մէզքուրը գուվվէթի քիֆա-եէթ իթմէզ տէրէճէատ պուլուն-տուղունատան, զի.ը օրունատ մահալ միւտիրլէրի, տէրքեատ օրան հալի պիլատիրիպ, գուվվէ.յի մուտիինէ թա-լէպ իթմէ.ք իւզրէ, Իզմիր հիւքիւ-մէթի մէրքէզինէսինէ միւրաճատաթ իթմիշլէր տիր։

Սեպտ. 1 թարիխիյէ Սամսուն-ատան Գուրիէ մ'Օրիան զաղէթասընա ատիատ.քի մէքթուպ եազդրմշ.ը։

«Զբգան հաֆթա զարֆընատա, Ինկիլթէրրա տէվլէթինին Թրապի-զան գենսօլոսու Մ. Պիլիսթրի շէհ-բիմիզէ վասլ օլտու։ Տէրհատատէթ Ինկիլթէրրա տէֆիրի, գենսօլոսու միւմանիլէյհի Թրապիզան սանճաղը տէվատիրի պուեուատա պիր սէ.յա-հաթթ թէկֆիշինէ իճրա իթմէ.քի-կէ մէմուր էյլէմիշ տիր։ Մ. Պիլի-սթրի իշ կիւն Սամսունատա գալ-ըզ գատան ոսնրա, Ֆրանսըզ վաբս-լայլա Ֆիրատատա միթէվէճճիհէն հարէ.քէթ էյլէմիշ տիր։

«Մ.իւթէոորլոֆբվրզ Ըէշիտ բաշա հալէա պուրատա պուլունմաեարդ, ռիվատէթէ կէօրէ, պայրամատան սօն-ըա ավատէթ էյլէեէճէ.ք տիր։ Մ.ու-շարիլէյհ, պու պէյտէէրատ պաղը մէսալիհի թէվիհեէ իթմէ.ք իւզրէ, Իսնեատա վագը օլան սէյեահա-թընատան խսթիֆատէ իթմէ.ք խսթէ-միշ տիր։

«Սօն մէ.քթուպումտա իշար իթ-տիհիմ սէպէպլէրատէն տօղայը, էմրի թիճարէթիմիզ տատիմա ֆէնա պիր հալտէ պուլունմադտա տըր։ Պունտան մատտա, մուախխարէն եաղ-մշ օլան եաղմուրլար, պու սէնէ-նին իթիթիւն մահսուլունատան պիր խայլիսինի տուչարը խատար էյլէմիշլէր տիր։ Ցախիրատ եօլլարընն գըրէթի, էմրի թիճարէթինին խատարատէ օ-մմանընա եարար իթմէ.քատ տիր։ Դրշ մէվսիմի եաղլարդ, թապիա-թիյլէ նազլիեաթ ֆիեատլարը արթ-ճաղընատան, հալիմիզ տահա ֆի-նա օլաճագ տըր։

«Պունճա միւթալատաթատան, լայի-հալարատան վէ մէսարիֆատատան սօն-ըա, եօլլար մէսէլէսինճէ պիր գա-լար իթթիխազ օլունմասը վագթը արթըգ կէլմիշ տիր։ Խսթանպօլատա հէրքէս պիլիր.քի, եօլլար օլմատըն-ճա, էմրի զիրատատ վէ թիճարէթինին թէգատատիմ միւմքին օլմատը։ Զիւնքի մահսուլատ նազլ իտիլ-մէսիկի թագտիրատ, պիր արզ-զերը իթմէ.քլի.քատէն նէ՞ ֆայատ հա-ըլ օլար։ Նազլիեաթ ֆիեատը, էմ-թատանընն ֆիրատ խթի ֆիեատընա տայիմա միւսատի տիր, վէ պաղէն տախի եիւքսէ.ք տիր։ Իշթէ պուն-ատան սօնրայը պիր խայլի չիֆթճիլէր հէր սէնէ թարլալարընը վէ ֆամիլ-եատարընը թէրքէ պիրլէ, իշ պուլ-մագ իւզրէ, եա բայիթախտա վէ եախօտա մէմալի.քի էճնէպիլէէ կիմ-մէ.քատ տիրլէր, վէ թիճճար վէ գօմիսիսնճուլար, անճագ, էվրօ-բատատա մահսուլունն նէտարէթի իւզրէ օլատուղու, վէ էճանիպատ ֆիեատ-լար եիւքսէ.ք պուլունտուղու սէնէ-լէրատէ սէվգիեատթ խատպիմէ.քատ տիրլէր։ Էկէրչի եօլլարըմզը օլա-ճագ, վէ նազլիեաթ ֆիեատլարը միւթէ-տիլ պուլունատա իտի, մէմլէ.քէթի ի-չին նէ՞ գատար սերվէթ, վէ խազի-նէյի ճէլիլէ իշին նէ՞ տերէճէ վա-բիտատի հասըլ օլաճագ իտի։

«Պէօյլէ ահվալը հազրբէտէ, հիւ-քիմէթին եօլլար իշին պիր սէրմա-եէ թախսիս իտէմէեէճէկինի պէ-եան իտէրսէնիզ, վագատա պու տա տօղրու տուր, լաքին շու ամէլեա-թընն մէսալի ֆինի տէրիհատ իտէ-ճէ.ք պիր թագըմ գումբանեաղար եօ՞գ մու տուր։ Նիչէ տէֆալար, [illegible] եօլ-լարընն ինչասընը իթթիզամ իթմէ.ք իսթէտիլէրինի իշլէթմիշլիգ տիր։ Ֆագաթ եա հիւքիւմէթի մէրքէ-զիեէնին իհմալ վէ թէ.քեատիւրն-ատէն, վէ եախատ էնթրիգա սէպէ-պինատէն, տամլեաթը մէզգուրէ, թատավվուրատ տայիրէսինատէն տի-շարը չըգմամշ տըր։

«Պու կիւնքի կիւն, մուխատա-բատ թարիգլէրինին լիւզումու, հէր վագըթատան զիեատ հիսատ օլունմադ-տա տըր։ Պիր քէրրէ Ռուսիանընն, Պաթումանան Գարատա գատար տէմիր եօլու եարմագլըգ թատավվուրու մէզգրի ֆիկրի գենուլուր իսէ, զա-թէն խայլիճէ խատարատա ուղրա-մշ օլան Թրապիզոնուն թիճարէթի մահվ օլաճագ տըր, վէ մահէլլի մէզքուրը էհալիսի, թիճճար վէ տայիրէ օլուն, տիկէր պիր մէմլէ-քէթատ իդամէթ իթմէ.ք իւզրէ, պուլունտուղլարը մէմլէ.քէթի թէր-քէ մէճպուր օլաճագ տըրլար։ Է-կէրչի Սամսունատ տախիրատ պիր եօլու օլտա, վէ պու շէհրատ էմրի թիճարէթի տահա զիեատ մամուր պուլունտա իսի, Թրապիզոն էհալի-սինին պիսիլ.ք դըմմշ, մէմլէ.քէթին ուսուլի հէր ճիհէթլէ պիրիպիրինէ մութատրգ օլտուղունատան, կէլիպ Սամսունատա սաքին օլտը իսի։

«Արտրդրմզ մուլիմատա կէօրէ, թիթիրն աշարը, Իսթանպօլ պան-քէրլէրինատէն Մ. Զարիֆի թարա-ֆընատան սատրն ալընմշ տըր։

«Տիեարպէքիր թարաֆընատան պաղը էրմէնի ֆամիլեաղարը կէլտի-լէր։ Պունլար, մէմլէ.քէթլէրինատ հիւքմ իտէն զըթլըգ սէպէպինատէն, պու թարաֆա հիճրէթէ մէճպուր օլմուշլար տըր։»

Էտիրնէտէն սեպտ. 11 թարի-խիյէ մէզքիր զաղէթաեա եազըլ-մշ տըր.

«Պայրամդն իլ.ք կիւնիւ պուրատա էսկի սէրայ օվասընատա կիւզէլ պիր ասքէրի կէչիա իճրա իտիլտի։ Ասքէր, միրկիվա Բէշիտ բաշանդն թահմիզ զօմանտասընատա պուլուն-մադատա իտի։ Իքինճի օրտու պաշ զօմանտանը մուավինի Վէ.յսէլ բա-շա, պիր խայլի էր.քեանը հարպ վէ խրնճախընճ խապդ իլէ, մէզքիր ըէսմի կէչիատէ հաղբը պուլունուպ, ըէսմի մէզքիր իսէ, հավանդն կիւ-զէլլիկի սաեէսինատ, բէ.ք բարլագ սուբէթատ իճրա օլունմուշ տուր։

«Թիւճճարըմզդատն պիր գըմմ, Բուսէլի աշարընը իլթիզամ իթմէ.ք իւզրէ, Ֆիլիպէեէ կիթմիշ իսէ տէ, Բուսէլիի Շարգի հիւքիւմէթի, ա-շարը եալընըզ մէմլէ.քէթին միւլ-թէզիմլէրի պէ.յինատ միզահատեէ վագ իթմէկէ, վէ էճնէպիլէր զի-եատէ ֆիեատ պիլէ վիրմէլէր, պուն-լարը մէզքիր միզահատեէ տատխիլ իթմէմէկէ գարար վիրմիշ օլտու-զունու, մէրգումատն թատճիրլէրէ ճէ-վապն պիլտիրմիշ տիր։ Պու թէա-պիրատէն միրիեէ մուզարրատ օլտու-զու ճիհէթլէ, քիմէ պու թէա-պիրի խատսին իթմէեէճէ.ք տիր։

«Մալիսիս ամմէ օրան Ֆրանսըզ թատճիրի Մ. Բիշար, եէրլի շարապ-լարընն իմալը իշլէն, պու սէնէ Ֆրան-սատան պիր խայլի պիսիլ.ք մաքի-նալար կէթիրթմիշ տիր։ Մ.ուսմի-լէյհ եէրլի շարապընը պուրատան Ֆրանսատա կէօնտէրմէ.ք նիհէթին-ատ պուլունմադատ տըր։ Մալիմ տիր քի, պաղը էհլի մալիսմաթ զաթլար, պիզիմ շարապլարըմզընն բէ.ք ալէա օլտուղունու, վէ պու շարապլար, մէմլէ.քէթիմիզատ ճարի օլան էսկի ուսուլ իւզրէ իմալ իտիլ-մէյիպ, Ֆրանսատա գուլլանըլան ուսուլ իլէ իմալ իտիլտի.քէրինատ, տահա ալէա օլապիլիր օլտուգլա-ըընը սէօյլէմէ.քատ տիրլէր։

«Պինապէրին Մ. Բիշար, իլ.ք տէ-ֆա օլարագ Թիւրքիատա Ֆրանսըզ մա.քինալարը կէթիրթմիշ օլմագ, վէ մահսուլաթմըզընն պու շիւպէսինէ եատատամ հիմմեթ պուլունմադ չան-ու իֆթիխարընը դազանաճագ տըր։

«Տիմէթօղատան թա Տէյատ աղա-ճա գատար միւմթէտ օլան մէսա-ֆէ, հայտուտար բէնչէսինատ գալ-մշ տըր։ Տիմէթօղա գայմագամը եօրկի բաշանդն իթթիֆաղ էյլէտի-կի թէտատակը, ղայրի քեսֆի սու-բէթատ տիր։ Մ.ուսմիլէյհ, հայ-տուտարընն եաթաղը օլտուղարընը խնատ իլէ, պիր թագըմ Պուլկար վէ Ռում քէօյլիւլէրինի թագեիգ իթմէ.քլէ իքթիֆա էյլէմէ.քատ տիր։ Պու սէպէպատէն նաշի, մէրգումատ քէօյլիւլէր ալէյհինատ պիր չօգ տա-վարար խարիպ, պունլար տա ...էրէ ...էրէ նամը.յա պիր խայլի մէգ-լաղ թէէտիեէ իթմէ.քատ տիրլէր։ Տիմէթօղա գաղատը միւտատիյի ուսումիսի Ժուրատան էֆէնտի, բի-վատեէթէ կէօրէ, պիր թագըմ քէօյ-լիւլէրատէն մէճիսիեէլէր ալմշ, վէ պատէհու իպամէ խարիմշ օլան տա-վարարընն ճիւմէսինի սիրիւնճէմէ-տէ պրագարագ կիթմիշ տիր։ Ժուր-ատան էֆէնտի Ռում օլուպ, սէօյ-լէնիկինէ կէօրէ, չիմտի Պրուսա միւտատիյի ուսումիլիկինէ թայեին օլունմուշ տուր։

«Վիլայէթէ էսէֆ օլունաճագ պիր հալտէ պուլունուպ, էհալի մէյ-եուս օլմուշ տուր, վէ մէմուրլար տախի մէյեուս օլուպ, վէ նիզամէն մահէյյէլէրինի պատատաքգլարընատան, բէ.ք չօգ իհթիեաճլարընատան մահրում դարմագտա տըրլար։»

ԻԶՄԻՏՏԷՆ ՄԷԹՐՈՒՊ

Մ.իէլիֆ.

Պու կիւնլէրատ մուհասէրէտէյիզ կիպի պիր շէյ օլուպ, տայիմա հայ-տուտա դօրդուսու չէ.քմէ.քտէյիզ։ Իզմիտ եարբմ տատի մէտաֆէսի պուլունան Մուհալրեճ նամ դարի-եէյի օն տրմբ նէֆէր հայտուտար կիճէ իլէ պատրպ, հաճի Մարաղ նամ քէսին էվինէ չըգարլար։ Հէր նէ գատար հաճի Մարաղ բէնչիրէ-տէն սըբբայըպ դաչար իսէ տէ, ֆամիլեատընը ալրգբչարարագ, 70 լիրա իլէ սայիր շէ.յէր ալրպ կիտէ-ճէ.քլէրի սբրատա, պիր քիչ.ք գըզ չօճուղու աղլար վէ քէնտի ֆէսինին իւզէրինատ տիբիրմիշ օլան տրմ-լարը վէ ֆէսինի խթէր. պունլար մէրհամէթէ կէլէրէ.ք, կէլ էլիմիզի էօր տէ վերելիմ տիեէրէ.ք վերիր-լեր։ Հաքեզա պիր պէօյիւ.ք հայ-տուտ գումբանեատընն պիր դաչ նէֆէրի էլէ կէչիպ, խսթինթագլա-ըընա պագըրմագտա տըր, վէ պուն-լարը թուրթարբէն իբի զապթիեէ եարալանմշ տըր։

Էֆէնտի, պիր աղ տա Իզմիտ պէլէատիեէսի իւզէրինէ չիմտիլի.ք մուխթատարճա, վէ սօնրա թաֆ-սիլիճէ եաղմագ նիեէթինատ.յիմ։ Պու մէճլիսատ եալընըզ Էրմէնի իլէ Մուսլիման ազալար պուլունմադտա օլուպ, նէ Բուսլարատան, նէ Բրա-թէսթանդարատան վէ նէ տէ եէհու-տիլերատէն ազա վար տըր. բէիսլէ-բի իսէ, սինին թէճավուզ իթմիշ Հալիս էֆէնտի նամընատա պիր շախս օլուպ, միւմանիլէյհ միւսթէսնա վա-

51 ինճի մատտէ մուճիպինճէ, հիւ.քիւմէթի մէրքէզիյէ թարա-ֆքնատան արզ վէ ինհա օլունան մէ-վատտէ իւշ մահա գատար ճէվապ իթա օլունմատըզը հալտէ, պիֆիլ թասարիգ գելընմիշ ատտ օլունա-ճագ տըր։

52 ինճի մատտէտէ, միսթէշարը վիլայէթին վէզայիֆի թայեին օլու-նուպ, թահրիրի նամուս տախի վէզայիֆի մէզքուրէտէն տիր։

53 ինճիւ մատտէտէ, տէֆթէր-տարին վէզայիֆի թայեին օտուն մուշ տուր. վէզայիֆի մէզքուրէ, վիլայէթին ումուրու մուդիյէսինէ նէ-զարէթատն իպարէթ տիր։

54 ինճիւ մատտէ մուճիպինճէ, տէֆթէրտար հաֆթատա պիր քէր-ըէ իճթիմա իտիպ, վիլայէթին պայրաճ մէէմուրինի մուդիրէսինատէն միւրէքքէպ պուլունան պիր մէճլիսի մուդիրէէ բիրատէթ իտէճէք տիր։

55 ինճի մատտէտէ, տէֆթէրտա-ըին տօղրուտան տօղրուտա մուդիրէ նէզարէթի ճէլիլէսինէ մէտուլ օլ-տուղու պէէան օլունմուշ տուր։

56 ընճը մատտէ, տալիսէ միւ-ֆէթթիշինին վազայիֆինի միպէյ-ենին տիր. տալիսէ միւֆէթթիշի, ի-լամաթըն իճրասընա, վէ հապտխա-նէլէրէ նէզարէթէ վէ սումուրը տա-լիսէ տայիր օլան նիզամաթի վէ գարարնամէլէրին նէչրինէ, վէ մէ-հաքիմի թէֆթիշէ մէէմուր օլա-ճագ տըր։

57 ինճի մատտէտէ, մէքթուպ-ճանանան թայեինի վէզայիֆինէ տա-յիր օլուպ, վէզայիֆի մէզքուրէ վիլայէթ մուհարրիրաթընը գալէմ տմագատան, վէ էվրագ վէ գուսու-տու թանզիմ վէ մուհաֆազատան իպարէթ տիր։

58 ինճի վէ 59 ունճու մատտէլէր. նաֆիա վէ զիրաաթ վէ թիճարէթ միւտիրինին վէզայիֆինէ տայիր օ-ըուպ, միւտիրի միւմանիլէյհ տախի-լի վիլայէթատ մէհնաֆիի ումումի-եէ այիտ ինշատա նէզարէթէ մէ-զունիեէթի պուլունտուղու հալտէ, տէմիր եօլլար ասֆալտինի թէտգիգ, վէ գանալար ինշա իթտիրիպ, տրա-զնի սուլթատրմագլըզա իթտինա ի-ատէճէք, վէ էպնիեէյի միրիեէ ին-շաաթը.յա, մուհաֆազատընա վէ օր-ման վէ մատէնէ վէ պալըգ ավենա նէզարէթ իտէճէք, վէ ումուրը մէզքուրէեէ տայիր նիզամաթը թանզիմ վէ թագտիմ իյլեեէճէք տիր։

60 ընճը մատտէտէ, մէարիֆի ու-մումիեէ միւտիրինին վէզայիֆի թատատա օլունմուշ տուր։

Վէզայիֆի մէզքուրէ մէքթէպ-լէր ինշատընատա, վէ մէքթէպլէր վէ իմթիհանլար իւզէրինէ իճրայի նէզարէթլէ, շակիրտատէ չէհատէթ-նամէ իթատընատա, վէ ատայիյի նէ-ֆիսիեէնին թէշվիգիյլէ, մէարիֆէ տայիր նիզամաթ լայիհալարընը թանզիմ վէ թագտիմատէն իպարէթ տիր։

61 ինճի վէ 62 ինճի մատտէլէր հիւքմունճէ, վիլայէթ մէճլիսի մէա-րիֆինէ, մէարիֆ միւտիրի ըիասէթ իտէճէք տիր։ Մէարիֆ միւտիրի, վիլայէթ զաղէթասընատա նէշր օ-ըունմադ իւզրէ, վիլայէթին տա-վալը մէարիֆինի միւպէյենին սէնէ-վի պիր լայիհա տախի թանզիմ ի-տէճէք տիր։

63 ինճիւ վէ 64 ինճիւ մատտէ-լէրտէ, էվգաֆ մահլուլաթը վէ վա-սիեէթնամէլէրտէ մագսատ պէէան օլունմաեարագ, ումուրը խայրիեէ իշին վարիեէթ օլունան չէ.յէրին, Մէարիֆ նէզարէթի ճէլիլէսինէ ա-յիտ օլտուղու պէէան օլունմուշ տուր։

65 ինճի մատտէտէ, վիլայէթ Ժանտարմա միրալայընին վէզայիֆի-նէ տայիր օլուպ, Ժանտարմատա տայիր օլան ֆասլը մահսուսուն-ատ թայեին օլունաճաղը պէէան օ-լունմուշ տուր։

ՄԻԻԹԷՆԷՎԻՅԷ

Կէչէն բազար իրթէսի կիճէսի, ատաթ տէօրթ բատտէլէրինատ, Պէյ-օղլու միւթէպէր ֆամիլեասընատան պիրինէ մէնսուպ Հ... պէյ, ի-թանպօլատան կէլիր.քէն, Պէյօղլու թէլէկրաֆխանէսինին եանընա մու-վասլէթ իթտի.քատ, պիր էսկի տի-վար.քէօշէսինէ կիզլէնմիշ օլան ի.քի շախս թարաֆընատան իւզէրինէ հիւ-ճումատ օրունմուշ տուր։ Մ.իրի մի-ճումատան չաշըրըպ, քէնտիսինի դայդ իթմէմիշ, վէ հիւճումատ իտէնէրին գամա չէ.քալ.ըէրինի կէօրա.ի.քատ, քէնտիսի տէ բէվոլվերընը չէ.քէրէ.ք, պունլարը եանընա եանաշըրմա-մատա մուվաֆֆազ օլմուշ իսէ տէ, պունլարատան ի.քիսի իլէ ուղրաշաբ-ղը սըրատա, քէնտիսինին հէնուզ կէօրմէմիշ օլտուղու պիր տիկէրի, միւմանիլէյհէ արգասընատան սօրա իլէ վուրուպ, զայադըլ օլտուղու հալտէ եէրէ սէրմիշ տիր։

Իհթիմալ տիր քի, պիր աեազ բարթըրտըր իւզէրինէ միւֆտիլէր սավուշմամբշ օլայարլար, մէրամ-լարընը իճրա իտէճէք իտիլէր։ Պու աեազ բարթըրտըր իսէ, Թէրէ պա-շը պաղչէսինատէն խանէլէրինէ տվ-տէթ իսէն պիր թագդմ ատէմէր իտիշ։ Պունլար, Հ... պէյի պայ-կին օլտուղու, վէ գան իլէ միւէմ-մա պուլունտուղու հալտէ գալար-ըրպ, իշլէրինատէն պիրիսինին խա-նէսինէ կէօթիւրտիշլէր, վէ օրտատա պիր թապիպին մուտաֆնէթի սէրիա-սը սատէսինատ, աղ վաղըթատա տաղլընը պաշընա կէթիրմիշլէր տիր։ Պէրէքէթ վէրսին քի, միւմանիլէ-հին եարատը բէ.ք հաֆիֆճէ իտիշ։

Մ.իրի միւմանիլէյհ, հիւճումատ իտէնէրին նէ չէ.քիլտէ սատէմէր օ-տուղու քէնտիսինէ սիւալ օրուն-տուգատա, պունլարընն քէնտիլէրինի թանըթմամատա չապալամալարընա նազարընը, տատ խըրտըզ օրմատաղ-լարը ճէվապընը վիրմիշ տիր։ Պու-նունլա պէրապէր մերի միւմանիլէյհ, պունլարընը էր.ա կիճ ճէղարընը-նը քէնտիսի վիրէճէկինի պիլ պէ-էան, հիւքիւմէթէ արզը չի.քատ-եէթ իթմէմէկէ գարար վիրմիշ կի-պի կէօրինմիշ տիր։

Պիր գաչ սատաթ սօնրա, միրի միւմանիլէյհ քէնտիսինէ կէլէրէ.ք, խանէսինէ ատտէթ իթմիշ տիր։

(Դ...ըէն դ'Օրէան)

Պէրկամա գայմագամընընը էշ-ղբէա թարաֆընատան դաթլ ու թէ-լէֆ իտիլտիկինի եաղմշ իտի.ք։ Պու քէրրէ Իզմիրին էֆթարտալ զա-զէթասընատա կէօրիւլէն թաֆտիրա-թա կէօրէ, միւմանիլէյհ չիմտի Պէր-կամա գայմագամը օրմատեաղ, պուն-ատան ադամ մէմուրիեէթի մէզ-քուրէտէ պուլունտուղու, վէ պիւ-ղիւ.ք պիր սերվէթէ մալի.ք օրմատ-պէյն էլ նաս սեօյլէնիլմիկի հալտէ, կէչէնատ, Պէրկամա թարիգի իւ-զէրինատ վագը չիֆթլիկինէ կիմ-մէ.ք իւզրէ, Իզմիր հիւքիւմէթի մէրքէզինէսինէ միւրաճատաթ իթմիշլէր տիր։

Սեպտ. 1 թարիխիյէ Սամսուն-ատան Գուրիէ մ'Օրիան զաղէթասընա ատիատ.քի մէքթուպ եազդրմշ.ը։

«Զբգան հաֆթա զարֆընատա, Ինկիլթէրրա տէվլէթինին Թրապի-զան գենսօլոսու Մ. Պիլիսթրի շէհ-բիմիզէ վասլ օլտու։ Տէրհատատէթ Ինկիլթէրրա տէֆիրի, գենսօլոսու միւմանիլէյհի Թրապիզան սանճաղը տէվատիրի պուեուատա պիր սէ.յա-հաթթ թէկֆիշինէ իճրա իթմէ.քի-կէ մէմուր էյլէմիշ տիր։ Մ. Պիլի-սթրի իշ կիւն Սամսունատա գալ-ըզ գատան ոսնրա, Ֆրանսըզ վաբս-լայլա Ֆիրատատա միթէվէճճիհէն հարէ.քէթ էյլէմիշ տիր։

«Մ.իւթէոորլոֆբվրզ Ըէշիտ բաշա հալէա պուրատա պուլունմաեարդ, ռիվատէթէ կէօրէ, պայրամատան սօն-ըա ավատէթ էյլէեէճէ.ք տիր։ Մ.ու-շարիլէյհ, պու պէյտէէրատ պաղը մէսալիհի թէվիհեէ իթմէ.ք իւզրէ, Իսնեատա վագը օլան սէյեահա-թընատան խսթիֆատէ իթմէ.ք խսթէ-միշ տիր։

«Սօն մէ.քթուպումտա իշար իթ-տիհիմ սէպէպլէրատէն տօղայը, էմրի թիճարէթիմիզ տատիմա ֆէնա պիր հալտէ պուլունմադտա տըր։ Պունտան մատտա, մուախխարէն եաղ-մշ օլան եաղմուրլար, պու ս

գբթլարտա մահ.բէմէ քեսթիպլիկի իթմիշ, վէ Ահմէտ Վէֆիկ բաշանըն պու թարաֆլարա միւֆէթթիշլիկէ կէլտիյինտէ էրէ յիճէ տարա սըկրշ-տըրըլըպ քէնտիսինէ կիւզէլ պիր տէրս վիրիլմիշ իսի։ Պու զաթ պիր սէնէ-տէն պէրի տիր, հէր նասըլ իսէ պէլէտիեէ ըէիսլիկի իթմէ.քտէ տիր. վէ տէյիլ նիզամէն, իլլա միւսթէսնա վագբթլարտա օլտուղու կիպի, «չէդ տիշարը, ալըն տիշարը» տի-մէ.քտէ տիր, նասըլ քի կէչէն կիւն զէվալը էթմէ.քճինին պիրինին իւ-զերինէ եիւբիյուպ իթի վերմիշ, վէ Ալի պէյ իսմինտէ պիր չավուշ, էֆէն-տիսինտէն իպրէթ ալարագ, հէրի-ֆի չէքիշտիրէրէք գագբշտրարագ տիշարը չէդարմիշ տըր. պրագմա-եօրլար քի հէրիֆ տէրտինի իֆատէ իթմին։ Ազալարըն էքսէրիեէթի օլ-մատան եալընըզ հիւքմ վերիր. պէ-լտիրէ մէօհիւրիւ սանտըգտա մէօ-հիւրլիւ օլուպ, ազալարըն էքսէրի-եէթի օլմատընճա աչըլըպ պիր չէյ մէօհիւրլէնմէեէճէք իքէն, կէչէն կիւն մէօհիւր սանտըղընը էվինէ կէօթիւրիւպ, չարշըլարտա չավուշ-լար եէտի իլէ տաղըլաճագ բուլա-ըը գօնաղընտա մէօհիւրլէմիշ տիր, վէ զայրիհիմ. . . ։

Պունդարը Շէհիր էմանէթինին նա-զարը տիգգաթնա հէվալէ իտէրէք, պաղըսընը իլէրուտէ եազմաեը վատ իտէրիմ։

* * *

1880 սեպտեմբեր 3

Պալէատէքի մէ.քթուպտա միւ-տէրիճ ահվալը միւթէէսսիֆէ, մա-հէլլի էհալիսինճէ էմնիյէթսիզլի-կի վէ դատըրլըղը մուճիպ օլաճա-ղընտան, վէ լաքին հիւքիւմէթի Սէնիյէ պէօյլէ հալլերին տէվամընը ասլա ճայիշ կէօրէմէեէճէկինտէ, մահէլլի մէղքիւրուն կէրէք էմնի-յէթի իեատէսինէ վէ կէրէք միւ-մանլէյէ պէյլէտիրէ ըէյիսի էֆէն-տինին սույի ահվալինին իսլահընա հիմմէթ վէ միւսարաաթ իտիլէճէկլի չիպհէտէն վարէսթէ տիր։

Հէրսէք տաղլարը էհալիսի պէյ-նինտէ չէօյլէ պիր տարպը մէսէլ վար տըր.

Դարը նէ՞ տիր։

Թիւրք իշին քէօյէ տիր։

Արնավուտ իշին էսիր տիր։

Սըրպլը իշին պէպլէմէ տիր։

Պուլկար իշին արգատաշ տըր։

Ռում իշին սուլթան տըր։

Ֆրանսըզ իշին դարը տըր։

Քիւրդէ.յի արզ իւզէրինտէ չիմալի 7 տէն 10 միլեօնա գատար եէհուտի պուլունուպ, պունլարըն պէշ միլեօնու Էվրօբատա, 200պինի Ասիատա, 800 պինի Աֆրիգատա, վէ 1 միլեօնտան 1 միլեօն 500 պին գատարը տա Ամէրիգատա սաքին տիրլէր։

Էվրօբատա, էն զիեատէ եէհուտի մէսքիւն օլան Ռուսիա մէմալի-քի օլուպ, պունտա 2,621,000, Ավ-Թրիա Մաճարիսթանտա 1,875,000 եէհուտի վար տըր։ Ավթրիանքն եալընըզ Կալիցիա էեալէթինտէ 575,000 եէհուտի մէսքիւն տիր։

Պունլարտան սոնրա, Էվրօբատա եէհուտիլէրին մըգտարը կիթաիք-ճէ աղալըը։ Շէօյլէ քի, Ամանիա-տա, եալընըզ Բօզնանի էեալէթին-տէ 61,000 եէհուտի պուլունտուղու հալտէ, թէքմիլ մէմալիքտէ 512 պին, Ֆիլէմէնքտէ 70 պին, Ինկիլ-թէրրատա 50 պին, Ֆրանսատա 49 պին, վէ Իթալիատա 37 պին եէ-հուտի վար տըր։

Իսբանիա վէ Բօրթիկէզ էեալէթ-լերինտէ 3 պին, վէ պէլքի տէ 4 պին, Շուէտտէ 1800, վէ Նօրվէ-ճիատա 25 նէֆէր եէհուտի սաքին տիր։

Եալընըզ Պէրլինտէ 45 պին եէ-հուտի օլուպ, պու իսէ, հէմմն թէ.քմիլ Ֆրանսատա օլան եէհուտի էհալիսինին մըգտարընա միւսավի տիր։

Բէսթէր Լօյա զաղէթասընտա օ-գունտուղունա կէօրէ, Մաճարիս-թանտա Պալաթօն նէհրի իւզէրին-տէ շաեանը տիգգաթ պիր վագբա վուգու պուլմուշ տուր։ Շէյլէքի կէնճ պիր Մաճարը, պաֆրանկա օգոստոսուն 29 ունճու կիւնիւ սա-աթ օն պիրի օն տագբդա կէչէրէ.ք, Սիօֆ.քէր Մօլօ գարիեէսինտէն մէզքիւր նէհրէ կիրիպ, ասլա տուբ-մագսըզըն տէնիզ համամըրը պու-լունան Պալաթօն Ֆիւրէտ գասա-պասընա գատար նէհրի եիւզէրէք կէչմիշ տիր։ Մէրգումմ մէշհուր եիւզիճիւ, մէզքիւր իքի նօգթա արասընտա պուլունան 25 քիլոմէթ-րօ մէսաֆէյի եէտի սաաթ զար-ֆընտա միւրուր իլէմիշ տիր։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ա. — Լ՞ՇԷ Ազգ։ Բ. — Ազգի մը կեն-դանութեան նշանները։ Գ. — Հայ ազգը պիտի ապրի՞։

(ՏԻՆԻՆ ԴԻՈՒԵՆԻՆ ԳՈՒԷՅԻ ՎԷ ԻՒՐՈՒ)

Բայց ի ներկայիս՝ յորում կան մեր մէջ կղերականք որք գիտեն դարուս պէտքը, և կան ծնողք՝ որք ճանչցած են զի ամէն կարգի անձանց պարտ է լեզուն ուսանիլ, հարկ է զի ամէն ոք խորհի և գոր-ծէ ինչպէս որ ժամանակս պէտք կը պահանջեն։ Մինչ մեր ամէն մէ-կուն գոյութիւնը և շահը յարա-բերութիւն ունի ազգային ընդհա-նուր գոյութեան և շահու հետ, հարկ է զի մեր սեպհական լեզուն ևս զարգանայ և ծառայէ մեր շա-հուն նիւթապէս և բարոյապէս. քանզի մարդ բնական բերմամբ կը ձգի անդ ուր զինք կը կոչէ շահ անձին։ Եթէ սարիներ զոհէ՝ ազ-գային լեզուն ուսանի և շահ կամ օգուտ չի տեսնէ, ո՞վ է անմիտ, որ աւելի չը սիրէ շահաւէտ լեզու մի ուսանիլ, և նորամոլութիւնը ի բաց առեալ, շահասիրութիւն չէ՞ որ օ-տար լեզուաց ուսումը ներմուծեց և աւելի յարգի ըրաւ մեր դպրո-ցաց մէջ։ Եթէ մեք մեր լեզուն չը յարգեմք, օտարք ինչո՞ւ պիտի յար-գեն զայն։ Այո՛, պարտ է և գովե-լի իսկ է օտար յարգի և զարգաց-եալ լեզուներ ուսանիլ, բայց քանի որ մեք ևս կուզեմք զի ազգ մի կազ-մենք և օտարք զմեզ ճանաչեն իբ-րեւ ուրոյն ազգ, պարտ է նախ զի կանոնաւոր և զարգացեալ լեզու մի ունենանք։ Թերեւս առարկեն ինձ զի լեզուն ժամանակ անցնելով կը զարգանայ, բայց եթէ մեք ժամա-նակին չօգնենք ինչպէս բսի, ժա-մանակը կարելի է մեր նպատակէն կը շեղի։ Համի է այն ազգը՝ որ լե-զու չունի, կը մնայ միայն ազգային անունը, զոր ժամանակը դիւրաւ կը ջնջէ ազգաց դասէն. թերևս պատ-մութիւնը միայն տուղ մի նուիրէ այդ անունը ապագայից հաղորդե-լու համար։

Ասա կրկնեմ հարցումս. «Հայ ազգը պիտի ապրի՞»։ —

Պատասխան. «Ազգի մը զարգացու-մը, գոյութիւնը, կախում ունի իւր անհատից մտաց զարգացումէն որ կը լայ լեզուի զարգացմամբ. ուստի Հայ ազգին գոյութիւնը կամ զար-գացումը կախեալ է իւր լեզուին գոյութենէն և զարգացումէն»։ — Հայը կ՚ապրի, եթէ Հայ լեզուն ապ-րի ու զարգանայ։

ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹԻՒՆ

Այս ճշմարտութիւնը առաջի ա-չաց դնելով, կ՚առաջարկեմ, իբրև խնարհ որդի ազգիս, զի մեր ազ-գային պաշտօնական մարմինը՝ ի նկա-տի առնու լեզուի խնդիրը, հայ-կական խնդիր համարի զայն, և ջանայ զայն լուծելու դիմելով այն միջոցներուն զորս յաւ.քան զիս դիտ-ցողներ կան։ Ժամանակին և մաս-նաւորաց քմաց չի թողու կաղմա-կերպել, այլափոխել, աղաւաղել լեզու մի՝ որ յիրաւի մշակուելով սիրելի և օգտակար լեզու մի լինե-լու յարմարութիւնը ունի։ Կրնանք մեզ օրինակ առնուլ այն ազգերը՝ որ քիչ ժամանակի մէջ զարգացան և զարգացուցին իրենց լեզուն. կարդ կանոն դրին իրենց լեզուաց, և իրենց լեզուն միջոց եղաւ նոցա զարգացման ըստ ամենայնի։ Թէև թերի իսկ լինին, ես չեմ վարանիր յետագայ միջոցները ցուցնելու։

ՄԻՋՈՑՔ

1. Դպրոցաց մէջ ուսանելի քե-րականութիւն կամ կանոն (մեթոտ) յօրինել և սահմանել. ժամանակին թողով ընալ այս կանոնաց թերին, որով աշակերտք կ՚ազատին այս կամ այն դասատուին հաճոյից ծառայե-լէ, և դասատուք կ՚ազատին զի-րենք «նորաստոյց» ցուցանելու հա-մար իւրաքանչիւր ըստ քմաց կանոն կամ ոճ ստեղծելէ կամ հնարելէ։

2. Բառարան յօրինել, ըստ կա-րելոյն հին և նոր ուսումնական բառերը սահմանելու համար. և նոր գիւտերու յարմար բառեր հնա-րելու կամ հնարուածները ընտրե-լու համար։

3. Վաճառականական հրապա-րակի մէջ Հայ լեզուն Հայոց մէջ ի կիր արկանելու և յարգի ընելու համար ազգայինները համոզել և քաջալերել, ու այս երրորդ միջոցը թերեւս անձնական շահուց դիտ-մամբ դժուար կամ ճնաստակար հա-մարուի, բայց այս դժուարութիւնը 5–10 տարուան համար է, յորմէ յետոյ սովորութիւն կը դառնայ։ Գաւառացի և տեղացի (Պօլսոյ) վա-ճառականաց մէջ Հայերէն չը գիտ-ցող վաճառականները իրենց քով գրագիրներ ունին՝ որք Հայե-րէն գիտեն, բայց, աւա՛ղ, ըս-տիպուած են նորա ազ օտար լեզու դործածել քանի որ կարելի է գէթ տօմարակալութեան համար Հայե-րէն լեզու գործածել։ Դիցուք թէ գէթ Հայերէն տօմարակալութիւն վաճառականաց ամենայ ալ կարելի չէ, բայց կան յորս կարելի է և չեն ըներ, քանզի սովորած չեն այդ լե-զուն գործածել։ Եւ Հայագէտ գր-բագիրք ցաւ ի սիրտ կը տեսնեն զի օգուտ չեն քաղեր այն լեզուէն՝ ո-րուն համար անգին վայրկեաններ զոհած էին։ Եւ այդ դրագրին կամ Հայագէտ վաճառականին վիճակը տեսնող աշակերտ մը ի՞նչ դիտմամբ ջանայ Հայերէն ուսանիլ։ — Լոկ ուսումնական դիտմամբ։ — Արդէն ուսումնական դիտմամբ ալ օտար լեզուներ աւելի դիւրին և յարգի են։

4. Վանքերը դարուս պիտոյից ծառայեցնել։ Ութերորդ, տաս-ներորդ և այլ անցեալ դարեր այդ վանքերը կառուցին իրենց ժամա-նակին պահանջմանց համաձայն. և արդ մեք զայնս պարտիմք գործա-ծել ներկայիս օգտին համար։ Եթէ վանքերը մնան ինչպէս որ էին և են, ազգիս կործանման առիթ մ՚ալ ա-նանք կրնան ըլլալ. — վանքերը որք միայն լոյս ծաւալելու սահմանուած էին. հիմա այդ պաշտօնէն դադ-րած կամ շեղած են, քանզի անցեալ դարուց լոյսը՝ այժմ խաւար ըսել է։ — Վանքերէն շատեր իսկ ապատանարան են դարձած՝ մի-ջին դարուց ոգւոյն՝ որ այն ատեն լուսադէմ կերևէր՝ և արդ խաւա-րադէմ։

Հաւատամ եմ, զի կան ազգիս մէջ նիւթոյս վրայ խորհող գլուխ-ներ՝ որք կարող են լաւագոյն և հիմնական միջոցներ յղանալ և գործել, ես, միայն կ՚ազաչեմ կը թախանձիմ, զի մեր ուսումնական կղերք և աշխարհականք որք ազ-գիս իրական շահը կը դիտեն և դիտեն, ի՛նկատի առնուն լեզուի խնդիրը, որ Հայ ազգի կենաց խնդիր է և ջանան զայն լուծելու։ Եթէ մեր վարչական բարեկարգու-թեան հետ՝ լեզուի բարեկարգու-թիւնը զուգընթաց լինի, Հայը կրնայ ապագայի ազօտ հորիզոնին յուսով նայիլ։ Ժողովուրդը որ լեզու ունի. ազգ է, և կրնայ ապրիլ։

25 Օգոստ. 1880 Սիրող ազգիս

Կ. Պոլիս Ց. Ճ. Ն.

ԿԻՃԷ ՍՈՒԼԹԱՆԸ

(210)

—

5

ԻԻՐՍԻԻԼ ԳԱՏԸՆ

Էվվէլքի ֆասըլարտան պիրիսին-տէ ամէչ, գէրմըզը էվի իհրադ իթ-տիկի, վէ տուլ վէ ֆագբը վէ մեր-համէթլի պիր գատընը, ժան տը Սիմէօնիս պաեըմըշ օլարագ քէն-տի խանէսինէ կէօթիւրթտիւկիս, վէ պիչարէ գէզճըղազը թէատրի իտէրէ.ք, Ալլահըն ամէլլնի իքմալ էթմէ.քլիկի, եանի, մէզպուրէեէ պիւսպիւթիւն քէոպի հայեաթ իթ-տիրմէ.քլիկի վատ իթտիկի սըրատա, էսթուֆատ նամ քիւչիւ.ք սօղաղը թէր.ք իթտի.ք։

Ինչպու ֆաղիէթլի գատընը, զէ-մանէմիզատ չէֆգատ ու մէրհա-մէթ գէզդարընտաչլարը թէսմիեէ օլունան ճէնապը Հագդըն քիւրէ-ի արզ իւզէրինտէ.քի օլ պէրհա-եաթ օլան թասվիրլէրին, օլ միւպա-ըէ.ք մէլէքլէր կիպի օլան մախլուգ-լարըն իճրա իթտի.քլէրի վազիֆէ.յի պլնէ.յի իճրա իթմէ.քլէ թէլէզզիւզ իթմէ.քտէ իտի։ Մէրգումմ գատընը, մահէլլէ ինչինտէ Ի-բրէ-լ ֆէ-ոշ թէս-միեէ օլունմագտա իտի իսէ տէ, պու ճիւմլէ իլէ նէ՝ էվվաը վար իտի, վէ նէ՝ տախի պիր լուհանի թարիգաթա մէնսուպ պուլունմագ-տա իտի։ Խալգ պու գատընը սէվ-մէ.քտէ վէ պունա հիրմէթ, վէ քէնտիսինէ ատէթա ազիզէ մագա-մընտա նազար իթմէ.քտէ օլուպ, պու պապտէ խալգըն քեամիլէն հագգը վար իտի։

Նասըլ քի մուգատէմա տախի սէօյէտի.ք, Իւրսիլ գատըն զէնկին տէ.յիլ իտի, անճագ վարիտաթ օ-լարագ, Նօթր–Տամ տէ Սէ–Տուլէօր քիլիսէսինին հէման գարշըսընտա վագը պիր գուլիպլէէ, վէ պու գուլիպլէնին իթթիսալինտէ երկիրմի մուրապպա ատբմ մէսաֆէսինտէ պիր քիչիւ.ք պաղչէեէ մալի.քէ պու-լունմագտա իտի։ Մէզպուրէ, մէզ-քիւր գուլիպլէնին ալթ գաթընտա սաքինէ օլուպ, պիրինճի վէ իքին-ճի գաթընը քիրաստնտան տախի սէ-նէտէ էն չօղու եիւզ ատէտ ըիալ ախզ իթմէ.քտէ իտի։

Իմի, պու տէրէճէ զայրի քեա-ֆի վարիտաթ իլէ մէզպուրէ, քէն-տիսինէ միւրաճաաթ իտէնլէրին ճիւմլէսինէ նա՞սըլ մուավէնէթ ի-տէպիլմէ.քտէ իտի։ Պու պիր էսրար տըր քի, մանէասընը անլամագ բէ.ք գօլայ տըր։ Շէօյլէ քի Իւրսիլ գա-տընը, ֆէվգէլատէ դայրէթինտէն նաչի, ֆուգարա իչին սատագա տիլէնմէ.քի.քտէ ապա հիճապ իթ-մէմէ.քտէ, վէ զէնկինլէրին գաբու-լարընը չալըպ, սէֆ սհաթ վէ սեր-վէթտէն մահրում՝ օյան գարտաշլարը իչին պու տիւնեանընն ատհապը սեր-վէթինէ միւէսսիր սուրէթտէ միւ-բաճաաթ իլլէմէ.քտէ իտի, վէ հիչ պիր գաբու, մէզպուրէ իչին գաբա-լը գալմաեըպ, քէնտիսինին էն ա-տի սէօզէրի, էն սօղուդ գալպէրի պիլէ միթէէսիր գըլմադըգտա, վէ էն սէրթ եիւբէ.քլէրի պիլէ միւրայիմ-լէթմէկէ միւսթայիտ իտիլէր։ Հասըլը Իւրսիլ գատընը, գլուպը ամմէնին քիւհնիւնէ էնմէ.քիւ.ք, վէ պիրճիւկէ քէսէլէրին աղըզլարընը աչըրմագ-լըգ էսրարընա վագբի օլուպ, մէզ-պուրէնին խայր ամէլլէրինէ խէֆիէն հիսէտար օրմագ իւզրէ, նիչէ պիւ-յիւ.ք վէ ֆաղիէթլի գատընար քէն-տիսինին ֆագիր խանէսինէ պիզ-զաթ թէչրիֆ իթմէ.քլի.քտէն ասլա իճթինապ իթմէմէ.քտէ իտիլէր, վէ պու զէնկին վէ քիպարզատէ գատըն-լար, քէնտիլէրճէ մէճհուլ օլուպ, ֆագաթ Իւրսիլ գատընը պիր մէհաբէթի մախսուսէ իլէ քեշֆ ի-տէպիլտիկի զարուրէթ վէ սէֆալէթ-լէր հագգընտա իլլիքլէր իթմէ.ք ի-չին, մէզպուրէ գատընը քէնտիլէ-րինէ պիր վասթա իթթիխազ իթ-միշ իտիլէր։

Տիւշէնտը Սիմէօղ տախի պու պիւյիւ.ք գատընարտան մատատա օլուպ, պէհէր այ Իւրսիլ գատը-նա խայլիճէ պիր մէպլաղ իթա իթ-մէ.քտէ, վէ սէնէէտ իւչ տէօրթ տէ.ֆա Նօթր–Տամ տէ Սէ–Տուլէօր քիլիսէսինտէ սապահ պատարագ-նը կէօրիւ.քտէն սոնրա, պիղզաթ մէզպուրէնին գուլիպէսինէ կիթմէ.ք-տէ իտի։

Հայմէխրու օն ալթընճը Լուի գը-բոյլը ամբպպոյի հաղզասընտան կէնճ պիր թապիպ, Իւրսիլ գա-տընը խըստէթինէ թայեին օլու-նուպ, մէզպուրէ հէր գաշ տէֆա քէնտիսինի չաղըրը իտի իսէ, մէճ-ճանէն կիտիր, վէ շու հալ իսէ, հաֆթատա ադալլի ալթը տէֆա վուգու պուլուր իտի։

Իմի պիղ տախի, գըրմըզը էվին միւհթերէ.ք օրմասընտան թապրիպա օն օն ի.քի կիւն սոնրա, օգուեանլա-ըըմըզը մէզպուրէ տուլ գատընը գուլիպէսինէ իտիալ իտէլիմ։

Մէզքիւր գուլիպէնին ալթ գաթը պիր մալմպոտ իլէ իւչ քիչիւ.ք օ-տաան միւրէթթէպ օլուպ, Իւր-սիւլ գատը պու օտալարտան պի-ըիսինտէ իսբեան իտէր իտի, վէ տիկէր իքիսի իսէ, պէհէրինտէ պի-ըէր գաբեօլա պուլունտուղու թագ-տիրտէ, խասթաստը վէ եարալը-ըը գապուլէ մախսուս օլուպ, նա-տիրէն պօշ գալըրլար իտի։

Մահէլլէնին ֆագիր ամէլէսինին էն շէտտտ արզուսու, վէ էն սէվ-կիւլիւ հըրսը չանը, պաշլարընա մէմուլին զայրի պիր վագբա կէլտի-կինտէ, հիւքիւմէթին խասթախա-նէսինէ կիթմէ.յիպ, չիւնքի օրա-տան, կիւնէրիվիզատէ.քի ամէլէլէր կիպի նէֆրէթ հիսս իտէրլէր իտի, իլլա Իւրսիլ գատընը խանէսինէ կիթմէ.ք իտի։

Էօյլէտէն իւչ սաաթ սոնրա, վաս-ֆընը իթմիշ օլտուղումուզ քիչիւ.ք պաղչէեէ նազրը էնլի պիր բէնչիրէ իլէ թէնվիր իտիլէն պիր օտաեա կիրտիկիմիզատ, պու օտա էշեա վէ թէզեենաթընը զաեէթ սաֆի վէ թէմիզ օյտուղունու կէօրիւրիւզ։ Մէզքիւր օտանը տիվարլարը, սօ-լուգ գբը ըէնկինտէ օյտուղու կի-պի, էշեաը իսէ, սիեահ մէշէ ա-զաճընտան մատատալ էսկի պիր գաբ-եօյա, պիր մասա, ի.քի իսկէտիէ, սօլմուշ պիր գումաշ իլէ թէզեին իտիրմիշ վասի վէ չուգուր պիր գօլ-թուգլու սանտալէէ, բէնչիրէտէ վէ գաբեօլատա սիւտ կիպի պէեազ բէրատէլէր, վէ թաշտան պիր շբմի-նէ իւսթինտէ, ապանօզ իւզէրին-տէ Նաբրըմըշ օլարագ, պիւյիւ.ք վէ կիւզէլ ֆիլ տիշի պիր խաշտան ի-պարէթի պուլունմագտա իտի։ Ինչպու հինէրլէ իմալ իտիրմիշ խաշ, Ֆրան-սանըն զաեէթի զէնկին վէ ասըլզա-տէ գատընարընտան պիրի թարա-ֆընտան Իւրսիլ գատընա իհտա իտիրմիշ իտի։

Թարիֆ իթտիկիմիզ օտատա շու արալըդ իւչ քիշի պուլունուպ, պի-ըիսի ժան տը Սիմէօղ իտի քի, եիւզինիւն բէնկի սօլմուշ, վէ կէօզ-լէրի գաբանմըշ օյտուղու հալտէ, ղըմըլատանմատարագ գաբեօլատա եամմըշ իտի։ Մէզպուրէնին կէօղ քիբրիլլէրի էթրաֆընտա տէ.յիրմի պիր մօրլուգ պուլունուպ, էլլէրի տախի գավուշմուշ օլարագ, կէօք-սիւ իւզէրինտէ իտի։

Գաբեօլանըն եանընտա վագբ

ԻԼԱՆԱԹ

Իմաստութիւն ամիրէ իշին լիզումի մըդտար բիրինճ վէ բուղէնի սատ վէ բուղէնի չէրմիշ վէ չօրպալրդ հընթա վէ շէքէր վէ նոհատ միւ-պայեա օլունմադ իւղրէ, իշպու ի-լուլուն տէօրտիւնճիւ բէնճէնպիհ կիւնիւ միւնադասալարը իճրա օ-ղընաճաղընտան, թալիպ օլան թիւճ-ճարքն, նիւմունէլէրիյլէ պէրապէր եէվմի մէզքիւրտէ ատատթ պէշ պուչուդ ալթը բատատէլէրինաէ էվ-գաֆը հիւմմեեուն խաղինէսի էն-ճիւմէնինէ կէրմէլէրի։

Մէհէմմէտ ադանէն ճաֆէր Սա-տըդ պէյէ տէյնի պուլունան մէ-պալիղի մալիմէնին թէսվիեսի զըմ-նընատա, մէտեուունն Թօքհանէտէ Ֆիրուզ ապա մահէլլէսինտէ Սօպան-ճը օղլու սօղ աղընտա միւթէսարրըֆ օլատուղու 11 նիւմէրօրու պիր պապ խանէսինին նըսֆը, թարիխի իլան-տէն օն պէշ կիւն սօնրա ֆիրուխ-թինէ թէշէպպիւս օլունճաղը, Տէ-բիսատէթ մէրքէզի իճրա տայիրէ-սինտէն իրան օլունուր։

Պաղչէ գաբուսունտա ճէլալ խա-նէն ինչատթը պիթմիշ օլատուղուն-տան, օտալարը ուճուղ ֆիւեաթ իլէ իճար իշին քիրատա վէրիլէճէք տիր։

Ժ. ՖԼՕՐԻՕ
ՎԱՐՕՐ ԴՈՒՄԲԱՆԵԱՍԸ
ՍԼՅՈՒՐԻ ՍԼՖԱՑԻՆԼԷՐԻ

Մէհէքիւր գումբանեա վարօրարը, տօղուսէա Բալէրմօեա, վէ Ն իւ-Եորգա կիւմէք իւղրէ, սեպտեմբեր 20 տէ, պուրատան հաբլէթ իտե-ճէքէր տիր։

Նու պապտէ մալիմաթը լազմէ ալմագ իսթէյէն զաթիար, Պարա-թատա, Մումխանէտէ վագը, մէզ-քիւր զումբանեանըն Ամէնցիեասընա միւրաճաաթ իտեպլիրէր։

ՖՐԱՆՍԷԶ ՎԱՐՕՐ ԴՈՒՄԲԱՆԵԱՍԸ
Մ. ԲԱԴԷ ԷՆԷ ՎԷ ԴՈՒՄԲ.

Մարսիլեա իլէ Բօթի պէյնինտէ նիզա մընտա վարար իշլէթիրիր։ Վարօրար 15 կիւնտէ պիր Մարսիլիատան հարէքէթ իտիպ Իսթանպօլա կէլիրէր վէ հէր օն պէշ կիւնտէ Զար էնպիհ կիւլերի Իս-թանպօլատան հ րէքէթլէ, թրապզ ն, վէ Պաթում, վէ Բօթիէ, վէ օրատան գալգըպ տօղրու Իսթանպօլա վէանտէն չա-բուգ սուրէթ է Մարսիլեաա կիտէր։

Նավլուն վէ մալ եիւքլէթիմէք վէ մա-լիմաթը սայիրէ ալմագ իշին, սահիպի իմզաեա միւրաճաաթ օլունա։

Մաճէնթօ
ԲՕՊԻՆ ԲԷՊՈՒԼ
Մօմհանէ սօգաղ, Ն. 114

ՏՕԳԹՕՐ ԱՑՎԱԶԵԱՆ

Տօգթօր Ա.յիսզեան էֆէնտի, Իսթանպօլատա Ագսէրայ ճաա-տէսինտէ թրամվայ մէր.քէզի գարշըսընտա վագը 225 նիւմէ-ըօրու խանէսէ հէր կիւն պուլու-նարագ, քէնտայէ միւրաճաաթ խաէն քէյֆիպլէրի զապալ էյ-լէմէքաէ տիր։

ԱԼԷՍ Օ ՏԸ ԳՕԼՕՆԵԸ

Օ տը Գոլօնելրն էն ալեսը 1695 սէնէսինտէ ԺԱՆ ԲՕԼ ՖԷՄԻՆԻՍ ին իճատ էյլէ-տիկ, վէ ԺԱՆ ԱՆԹՕԱՆ Ֆա-բինանըն Միլան շէհրինտէ 139 նիւմէրօրու Հօշթրասըն խանէսինտէ իսպիքաէն կէ-շիրտիկ Օ տը Գոլօնը տը։

Շիշէնին իւզերինտէ գըրմըզը վէ մաի պիր մարգա վար տը։

Իշպու Օ տը Գոլօնը եալընըզ Գա-լաթատա Մէրթիպանի սօգաղընտա 12 նիւմէրօրու Թընէլ խանընտա իկէ գաթատա մէմուրը մախսուսը միւսիւ Ժօ-զէֆ Լ. Ֆլօրիանին օտասընտա սա-թըլը։

ՈՒՄՈՒՄ ԻԶԻՆ ԷՀԷՄՄԻ ԵԼԹԻ ՏԻՐ

Ն. 1

Պախուսուս գօնսօլսոլար, կէմի գաբ-տանլարը, վէ ալէյուսմամ եօլճուլուգ ի տէն վէ եախօտ էճնէպի վէ սըճաղ իդ-իմիերտէ եաշաեան էյրօպալըլար իշին։

Ինանընը վի-ճուտընը թէմիզ սաղլամագ վէ պինաէն ալէյհ գարաճիեեր խասթալըգլարը-նա մէյտան վիր-մէմէք իշին, սըր-մէյվէ սուեու-տան իսպարթ ան-լան իշպու շու-րուպու Eno's Fruit Salt խա-թիմալ էյլէմէլի։ շպու շուրուպ ուէրինիք վէ դավվէթ վիրիպ եէմէյի հաղմ իթմէրիր։ Պու շուրուպու գուլ-յանմասանլարը-նը էմրիս տալմա թէհլիքէտէտիր։

Պիր ատամընն տէօրթ տէֆա սըթմասը թութտուղունտա էն աղը իւչ տէֆասը խա-ֆիֆէճ կէչէր։ Պիր չօգ սէնէլիք թէճրիպէ եր իւէ բէք էյի իգնա օլմուշում քի սըթ-մանընն ասըլ սէպէպի, դարաճիյէրին ֆէնա հատէ պուլունմասը տըր. նասըլ քի մա-իամ տիւր, դարաճիյէրին խըտմէթի, գա-նը թէմիզլէմէք վէ տամամլարատա գանընն ճէվէլանընը գօլայլաթմագ տըր. դարա-ճիեեր նիզամը տայիրէսինտէ խըտմէթի-նի էյֆա իթմէտիկինտէ, գանատա պիր թագըմ մուղիրը նէմանէյէր գալը, վէ պու սուրէթլէ, սըթմա, վէ պունտան նէչէթ իսէն քեսֆիֆէյի խասթալըգլար թօխսումարը աշանընը. պիլ աքս, գարաճի-եեր, վէ սայիր ալէաթլարը նիզամը տայ-իրէսինտէ պուլունան պիր քիմէնէ, այնի պուլաշըգ խասթալըգլարա տիւշար օլապի-լիր իսէ տէ, սըթմաեա թութուլմադ։ Իշ պու շուրուպ Fruit Salt սըթմաեա թու-թուլմամադ իշին միւէսսիր պիր թարիգ օլատուգտան մասատա, սաֆրա խասթա-ըգլարը, պաշ աղրըսը, գասլը, գուսմագ չէտիտ սուրէթտէ սուսամաեա, վէ իշրէթ վէ սայիր սույի հարէքէթտէն հասըլ օլան խասթալըգլարա, տէրինն տիշարը վիրմէ-լի, պաշ տէօնմէսի, եիւրէք չարբըն թըսը-նա գարշը բէք ֆայիէլի տիր։ Էկէր պու շուրուպուն, ինանընն վիճուտինի թէմիզ սաղլամագ խասէսի ումումէն թանընմըշ օլսա իսի, հէր պիր ֆամիլեա պունտան մահրում օլմագ իսթէմէեէճէկինտէ շիպ-հէ եօգ տը։ Սըթմա սէր կէօսթէ-րիր կէօսթերմէկ իշպու շուրուպ ի-լաճ մագամընտա գուլլանըլապիլիր։ Պուն-տան գիեաստէ միւէսսիր վէ սատ պիր իլաճ պուլունմամագ։ Իսթմալ օլունուգտա, գանըն պօզուլմուշ բարշլարը տէֆ օլուպ գան քէնտի թապիի հալինի քէսպ իտեր։ Իճատ քերտէմ օլան Eno's Fruit իշպու շուրուպտան, սոն տէֆա սըթմատան թու-թուլտուղումտա իսթմալ իտիպ էօլիմանէն գութուլտուղումու պէեան իտէրիմ։

J. C. Eno's Hatchman Fruit Salt Wo S. E.

ԹԷՄԻՆԱԹ.— Հէր պ'ր շիշէեէ տըգ-գաթ իտ պ պագրն քի գաբսիլի ուէ նտէ Էնօս Ֆր ի Սալթ եազըլը օլսուն։ Իշպու եազըլար օլմաեան շիշէերի սախ-թէտիր։

Միւս ւ Էնսըն թէթիպքերտէսի տիր։

Eno's Fruit Salt Works Hatchsm Loud-ies.

Սաթըլը Պէյօղլուտա տօղրու եօլտա միւսիւ Ժորժ Պէյքրը 20700 վէ 5 նիւ-մէրօրու մաղազասընտա

ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՌ
ՀԱՑ ԼԵԶՈՒՆ

Գրեց
ՍՐԲՈՒՀԻ ՏԻԻՍԱԲ

Վաճառելի
Ինպասա Դպրոցասէր Հայուհեաց Ընկերութեան

Դայէթ ալէա քեսպրա իւղէրինէ թապ իսկիմիշ 15 սահիֆէաէն ի-պարէթ պիր բիսալէճիք տիր պու-քի, պիր գասըն գալէմի էսէրի իւնվանընք թաշբմագտա օլատուղ-հատ, աշխարհաբառըն պիր թահ-թը նիղամա այնմասը էյդէմիյէ-թինէն պահս իմմէքաէ, վէ պի-բէր չէյրէք մէճիսիյէ սահմըլ-մագտա տը։ Իմամ ումմըրդ քի չօղլարը վէ ալէլխուսուս էհլի քի-թապէիլէր, մէզբիւբ քնկերութիւ-նուն մէնֆաաթը խաթրը իշին, հիշ տէյիլ իսէ պիրէր թանէ ալրպ օ-գուտագլըգա հիմմէթ իտէճէքէր։

Զինկեանէ Դըզընըն օն եէսինճի ճիւղի չրդմիշ օրտպ, վէ թէքմիլ թագըմ կէրէք մանմպատմըգտա վէ կէրէք քիմատգճրարատա սահմըլ-մագտա օլատուլունան, վէ մէզ-քիւր քիմատը օգուեանղարը-քեաֆֆէսի տախի թէլէղգիւղ իտէ-րէք մէմնուն դալմագտա պուլուն-տաղլարընտան, կիւղել բօման օ-գումագ արզու իտէնլէրին, իշթի-բատընա հիմմէթլէրինի արզու վէ տավէթ իտէրիզ։

ԱԶԴ

Նոյեմբրի Դազդիերէն—Հայերէն Բառարանին 16երրորդ թերթը ևս հրատարակեցաւ։ Առ այժմ կա-նոնաւոր կերպով շարաթը մէկ թերթ պիտի ելնէ. իւրաքանչիւր թերթի գինն է 60 փարա արծաթ։ Դիմաւոր մթերանոցն է Ֆրէնկեան գրավաճա-ռանոցը, Ուզուն չարշը, թիւ 362. կը գտնուի նաև ամեն Հայ գրավա-ճառաց քով, Արշակ էֆէնտիի թըղ-թավաճառանոցը ի Դալմթիա, և Վայսի քով ի մեծ փողոցն Բերայի։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ
ՍԿԶԲՈՒՆՔ
ԱՍՏԵՂԱԳԻՏԱԿԱՆ

Ցօրինեալ
Ի ՀԵՌՈՆՍՄՈՍԷ Բ ՐՍԵՂԱՆՑ
Իշխողաբար-Անդամաբար Լ Նուիրն աշկերտ Կայսերական Ճանապարհաց անդամաց
Կ. ՊՕԼԻՍ
ՏՊԱԳՐԵԱՑ ՑՈՎՍԷՓ ԳԱՎԱՌԵԱՆ

1880

Այս ընտիր աշխատութիւնը որ 400 երեսէ կը բաղկանայ, ընտիր թղթի վը-րայ տպագրեալ և 121 պատկերներով զարդարուած է. գործոյն պարունակու-թիւնն է, ընդհանրապէս երկնակամարին երեւոյթը, աստեղատանց դասակարգու-թիւնը, զանոնք ճանաչելու եղանակը, և կրնա վրայ ընդհանրապէս արեւական շաբաթան, մեծութեան, բնագիտական կազմութեան վրայ տեղեկութիւնք, ժամանակի տարբեր վրայ, այլ և այլ ազ-գաց տոմարներու վրայ, արեգական հակ-անկեան վրայ, ցերեկուան և գիշերուան հաւասարութեան վրայ, արշալոյս, վերջալոյս, և եղանակ։ Տարբեր զա-նազան ժամանակներուն, ցերեկուան և գիշերուան երկայնութեանց վրայ, լուսի նշանամանաց, երեւութից և աշխար-հագրութեան վրայ մասնաւոր տեղեկու-թիւնք, խաւարումներն ու անոնց դատ-ճառները, մոլորակաց սկզբնատարերք ու անոնց ստուգագրութիւնը, գիսաւորաց վը-րայ ընդհանուր տեսութիւնք, աստեղաց հեռաւորութեան վրայ տեղեկութիւններ, մակը թացութիւն և տեղատուութիւն ևն։

Այս տեսակ դասագրքեր մեր ազգին մէջ ընդհանրացած չըլլալուն նուազ օրի-նակ տպագրեցաւ, ամենակարեւոր դա-սագիրք մ'է դպրոցաց. եւ հմուտ ան-ձանց։

Կը ծախուի Զապմադճըլար փողոց թիւ 20 եւ ի Բիւրքճի խան վ րի յարկ թիւ 23 Յովսէփ Պալսֆեանի զրատունները ի գին 20 դահեկանի։

ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆՔ
Գ.
ԺՈՂՈՎՐԴԵԱՆ ԶԲՕՍԱՆԲՆԵՐՆ
Ի Ռ. Ց. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆԷ

Պատուարժան հեղինակին Թը-ռուրքէն և Դուրբ, Գէղէցիկ և Գե-ղարուեստ անուն երկու բանախօսու-թիւններէն յետոյ այս անգամ ի լոյս ընծայեցաւ ԺՈՂՈՎՐԴԵԱՆ ԸՆԴ-ԲՕՍԱՆԲՆԵՐՆ անուն բանախօսու-թիւնը, յորմէ հեղինակն չնորհա-լի և ջղաց սճով մը ցոյց կուտայ յա-ի զբօսանաց ցաւալի հետեւանք-ներն և մի առ մի կը թուէ այն ըն-բօսանքներ որք զօրեղապէս կը նպաստեն մարդուս բարոյական և ֆիզիքական զարգացման։

Սոյն գեղեցիկ մատենիկը խիստ յարմար է նաև աշակերտաց պար-գև արուելու։

Կը ծախուի Ս. Ղուկասեան գրա-տունը և ուրիշ գրավաճառաց քով։

Գին 4 ղ.

ՍԱՀԻՊ ՂՍԶԼԹՍ.
ԿԱՐԱՊԵՏ Ց. ՓԱՆՈՍԵԱՆ.

LA CENTRALE,

ԼԱ ՍԱՆԹՐԱԼ
ԼԱ ՖԷՍ ՄԷՐԻՏԻՕՆԱԼ
Լ'ԻՆՆԻՎԷՐՍԷԼ

Մէզքիւր իւչ Ֆրանսըզ սիկուրիթա գումբանեալարը, մուայեէն ֆիեաթլա աթէշէ գարշը սիկուրթա իտէրլէր։

Մահէլլը մէրքէզի, Բարիստ Ռիշլիէօ սօգաղընտա 108 նիւմէրօտա տը։

Մէզքիւր իւչ գումբանեալարը, մմալիքի Շահանէ իլէ Եունանիսթանըն պաշ ահէնթօսը, Իսթանպօլտա մուսիւ ՖՕՐԹԻՆԷ ԺՈՒՐՏԱՆ տը։

Թաֆսիլլի մալիմաթ ալմագ, վէ էպիէլէրինի սիկուրիթաեա վաղ իթմէք խաթէնէլէրին, Դարաքէօյ քէօրիւսիւ գուրպինտէ Մէհէմմէտ Ալի փաշա խա-ընտա պաշ ահէնցախանէ, վէ Գալաթատա էսքի պօրսա գարշըսընտա մէ-մուրը մախսուսը մուսիւ Մարքէզիէ, վէ Դօքթուար Մարիթիմ, Մէլիզին, Բրէվօխանա, վէ Սէքիւրիթէ Դաման տէ օրթ Ֆրանսըզ սիկուրիթա գումբանեա-լարը շիրքէթինին թէլլալը մախսուսը մուսիւ Տ. Գուրթէլլիեէ միւրաճաաթ իս-լէմէլրի։

COMPAGNIES ANONYMESFRANÇAISES

ՏԷՆԻԶՏԷ ՄԱԼ ՍԻԿՈՒՐԻԹԱ ԻՏԷՆ ԱՆՕՆԻՄ
ՖՐԱՆՍԸԶ ԳՈՒՄԲԱՆԵԱԼԱՐԸ

Իշ պու գումբանեալարատան Դանրուբ Մարիէ 1857 տէ իհտաս
օլունուպ, սէրմաեէսի էյ-ֆէն ֆրանգ
Մէլէ-ղին 1857 տէ իհտաս
օլունուպ, սէրմաեէսի էյ-ֆէն ֆրանգ
Բրէվէրան 1869 տա իհտաս
օլունուպ, սէրմաեէսի էյ-ֆէն ֆրանգ
Սէյ-էյրէ 1836 տա իհտաս
օլունուպ, սէրմաեէսի դէր գոլ-ֆէն ֆրանգ տը։

Պալէատէ իշար օլունան տէնիզ սիկուրիթասը գումբանեալարը, պիրէէմիշ օլատուգլարընտան, վէ քէնտի իհթիեաթ ագէնտէրինին ճէսամէթի հասէպիլէ, դա-եէթ ֆայտէլի չարթլարը սիկուրթա իտիպ վէ թէհմինաթը մուքէմմէլէ իթա իտէպլիրլէր։

ԹԻԻԼԱՄԱ

Սօն ֆ-ը սենէլէրին հասըլաթը

1876 տա հասըլ օլան քեար	684,266	ֆրանգ
1877 » » » »	371,547	»
1878 » » » »	347,256	»
Եէքիւնի քեար	1,403,169	»

1878 դէկէմբէր 31 տէ օլան ռէզիդանը

Սէրմաեէ	8,500,000	ֆրանգ
Բեարատան ալըգօնմուշ իհթիեաթ ագճէսի	1,763,566	»
Թէհլիքէեէ գարշըլըգ հլֆզ օլունմուշ ագճէ	1,823,314	»
Եէքիւն	12,086,880	»

Իսթանպօլ ահէնթօսու
Մ. Ժ. ԱԼՊԻՆԻ

Ահէնցիախանէ, Դարա քէօյ քէօրիւսիւ գուրպինտէ Մէհէմմէտ Ալի փաշա խանընտա տը։
Թէլլալը մախսուսը
Տ. ԳՈՒՐԹԷԼԼԻ

ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ

ԷՎՐՕՊԱ ՊՈՐՍԱԼԱՐԸ

Լօնտրա 15 Սեպտ.

Ինկիլիզ գանսոլիտի		97-15/16
Էսհամը Ումումիէ աշլըրը		09-11/16
» » գաբանտը		09-5/8
1865 Իսթիգրազը		10-1/4
1869 »		10-
1871 »		71-3/4
1872 (Պոնտիւ Թրէգօր)		17-1/4
1873 »		09-5/
Օսմանլը Պանդասը		10-1/8
Ռուսիա Իսթիգրազը 1873		89-3/4
Մըսըր Իսթիգրազը պիրէչմիշ		63-1/2
» Իսթիեազը (չըմէնտր.)		93-3/8
Տէվլէթը Ալիէնին 1877 Իսթիգ-ըազը		84-7/8
Տարբա սանիեէ		72-5/8
Մըսըրըն Բօչիտ Իսթիգրազը		95-
1877 Մանարիսթան Էսհամը		93-5/8
Դամպիօ Բարիզ 3 այ վատէ		-

Բարիս, 15 Սեպտ.

Ֆրանսըզ ֆոնտսու 3 %		86-75
» » 3 % Ա.		
մբթիսմանը		-
» » 5 %		120-40
Էսհամը Ումումիէ աշլըրը		09-70
» » գաբանտը		09-80
1865 Իսթիգրազը		50-
1869 »		49-
1873 »		48-75
Ռումէլի չըմէնտը. Թահվիլա.		30-
Օսմանլը Պանդասը		567-25
Գրէտի Լիոնէ		963-75
Ռուս ֆոնտսու 5 % (1877		95-3/4
Ռուսիանըն Շարք Իսթիգրազը		60-5/8
Իթալիա ֆոնտսու		86 50
Մըսըր Իսթիգ. պիրէչմիշ		325-
Իսպանեա Խարիճի Իսթիգրազը		-
Դամպիօ Լօնտրա իւզէրինէ		25-37

Բարիս, (Պուլվար) 15 Սեպտ.

Ֆրանսըզ ֆոնտսու 3 %		120-15
Էսհամը Ումումիէ		9-72 1/2

Վիէննա, 15 Սեպտ.

Լօնտրա իւզէրինէ գամպիա		118-30
Ռումէլի տէմիր եօլ Թահվիլաթը		14-

ԳԱԶԱԹԱ ՊՈՐՍԱԼԱՐԸ

Իսհ. Ում. սեպտ. 2 ազմ. գբ. 10-22
» » սեպտ. 4 սպհ. ազ. 10-21
» » Լն եիւքսէք 10-22 1/2
» » Լն աշաղը 10-21
» » Սաաթ 5 տէ 10-22
1865 Իսթիգ. (Մութօն) 6 % ֆ. -
1865 » » 6 % ֆ. -
1869 » (Բինար) 6 % ֆ. -
1872 » (Պոնտիւ Թրէգօր -
1873 » (Բինար) 6 % ֆ. -
Ռումէլի չըմէնտրֆէր 29-1/2
Բէրօր ք-ը- 31-
Հէվպէսիզ ք-ը- 01-
Ագչէ ֆայիզի % 09-

ԱԳՍԻՕՆԼԱՐ ՖԻԵԱԹԸ

Գրէտի ժէնէրալ 6 % 3-27
Օսմէնթ ժէն 6 % 4- 6
Իսթանպօլ Պանդասը 7-25
Օսմէնթ Օթման 2-38
Թրամվայ 5 % 400-
Լավրիօմ (մատէն) -

ԱԳԶԷԼԷՐԻՆ ԲԻԱԶԱՍԸ

Օսմանլը լիրասը 100 ղրշտան Ղ. Փ.
Ինկիլիզ լիրասը 110-20
Ֆրանսըզ ալթունու 88-
Բօլ 90-25
Գրիմից ալթունու 51-28
Պէեազ մէճիտիէ 197-10
Մէթալիք 215-15
Պէշիք 213-
Ալթըլգ 129-1/4
Պագըր 550-
Գարպօն գայիմէսի գարիք 3-65

ԳԱՑՄԷՆԻՆ ԲԻԱԶԱՍԸ

Լն եիւքսէք 1230-
Լն աշաղը 1235-
Սաաթ 5 տէ 1220-